

קוים לדמותו של שקרן: הרב יהודה לייב גרונר

מאת חוקר החסידות וההיסטוריון
הסופר והמו"ל
הרה"ח ר' יהושע מונדשיין זצ"ל

פרק ראשון

דברים אלו נכתבים בהמשך ישיר לסידרת המאמרים על סידורו של הרבי, והמכתבים למערכת שנתפרסמו בעקבותיהם ('כפר חב"ד', גל' 1047 ואילך). ומה שלא נתאפשר לי לכתוב שם אפילו ברמז, אכתוב כאן בגלוי.

בתגובתו הראשונה של הרב יהודה לייב גרונר (גל' 1048, עמ' 10), מתייחס הוא לנאמר בפרק הראשון של מאמרי (בעמ' 51) אודות ה"התנצלות" שבסוף המחזור ("מפני סיבות טכניות.. לא סמנו בציונים את האותיות המנוקדות בשוא-נע"), לא נכתבה ע"י הרבי (כפי שטען ר"י סינגאווי במאמרו הנדפס בב"מ), אלא ע"י "אחד מאנ"ש שסימן ההיכר המובהק של כל ספר שנדפס בסיועו, היא הערת התנצלות שתוכנה "סיבות טכניות" (ואכמ"ל).

הקוראים הוותיקים הבינו מיד, שאותו "אחד מאנ"ש" הוא הוא הרב יהודה לייב גרונר בכבודו ובעצמו.

כמובן שהרב יהודה לייב גרונר עצמו הבין גם הוא כי אליו הכוונה, ומיד נזדעק בתגובתו הנ"ל, וכתב: "פלא הכי גדול, שמי שלא היה בעת ובזמן עריכת וסידור המחזור השלם, מחליט וקובע מה כן היה ומה לא היה! הצהרתו והחלטתו הנ"ל אודות אי-אמיתיות ההתנצלות - הן הפך האמת והמציאות! כי התנצלות זו "כן" נדפסה על-פי הוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו! בנוסף, אשר כל עמוד ועמוד, מהשער עד עמוד הכי אחרון, של המחזור השלם, היה למראות-עיניו הק' של הרבי נשיא דורנו, בטרם נמסר לדפוס!" עכ"ל הרב יהודה לייב גרונר.

איני נכנס עתה לדיון האם אמנם הרבי אחראי באופן אישי לכל מה שנדפס בספרי קה"ת בכלל, וב'מחזור' בפרט; במאמרי הובאו דברי הרבי על אי-אחריותו לפרטים, ובאשר ל'מחזור' הוכחתי את זאת מהשגיאות הגסות שבו (כגון חסרונה של שורה שלימה בחזרת הש"ץ), המורות על העדר הגהה מדוייקת, שמתאימה ביותר לרשלנותו הידועה של הרב יהודה לייב גרונר.

מה שנבצר ממני לכתוב באותה שעה, היא תמיהתי על הרב יהודה לייב גרונר: בעיני ראיתי אצל אחד מרבני אנ"ש מכתב מאת הרב יהודה לייב גרונר, שבו הוא כותב שאין להסתמך על ההערות הנדפסות בלקוטי-שיחות, מפני שהן לא נכתבו ע"י הרבי בעצמו. ניתן לסמוך רק על ההערות שבמכתבים. ע"כ תורף דבריו. ועפ"ז מאי אלימא הערה הנדפסת ב'מחזור' על הערה הנדפסת בלקו"ש? הרי גם הלקו"ש היו למראה עיניו הק' של הרבי בטרם נמסרו לדפוס! להרב יהודה לייב גרונר פתרונים.

ביותר קומם אותי המשפט שבתגובתו הנ"ל: "פלא הכי גדול, שמי שלא היה בעת ובזמן עריכת וסידור המחזור השלם, מחליט וקובע מה כן היה ומה

לא היה!" - מאחורי משפט זה עומדת התופעה ההרסנית שתמציתה: אני לייבל גרונר הוא היחידי שרשאי לספר מה היה ומה לא היה, איש אותי לא יכחיש, מפני שאיש לא היה במחיצתי בשעה שהרבי אמר לי כך וכך!

במלים אחרות: הרבי השאיר בידי הרב יהודה לייב גרונר פנקס של צ'קים פתוחים, חתומים בחתימת המלך, מכאן ואילך יכול הרב יהודה לייב גרונר לומר ולספר ככל העולה על רוחו, ולחתום את דבריו ב"כה אמר לי הרבי מפה לאוזן, איש לא עמד אתנו באותה שעה ואיש אינו יכול להכחישני!"

אשרינו אילו היינו זוכים כיום לנוכחותו של אדם מהימן שליווה את הרבי במשך עשרות שנים; אחד היה הרב חודקוב ע"ה, שברוב שנות נשיאותו של הרבי היה הוא מזכירו האישי, איש סודו ויד ימינו. אבל הרב חודקוב ע"ה איננו איתנו, ומי שנשאר הוא הרב יהודה לייב גרונר, שבעיני הדור הצעיר - בסיועו הנמרץ של הרב יהודה לייב גרונר - הוא מצטייר כ"יד ימינו" של הרבי במשך למעלה מארבעים שנה. וזו כמובן תדמית שיקרית.

במאמרו הנ"ל שבב"מ, מעיד ר"י סינגאווי את העדות הבאה: "ביררתי גם אצל המזכיר הרה"ח ר' יהודה לייב גרונר, וסיפר לי, שהוא בעצמו עזר לרבי לערוך את הסדור, בשנת תש"ה. על כך הערתי במאמרי - מבלי לנקוב בשמו של הרב יהודה לייב גרונר - שלאותו "עורך" שעזר לרבי לערוך את הסידור בשנת תש"ה, עדיין לא מלאו באותה שעה י"ד שנים... אבל הדור הצעיר מוכן לקבל אפילו עדות מופרכת זו, היוצאת מפי "יד ימינו" של הרבי.

אין להכחיש את העובדה שהרב יהודה לייב גרונר עבד בסמוך למחיצתו של הרבי במשך עשרות שנים, בעיקר בשטח ההדפסה; אבל כדי להאמין לסיפוריו ולשמועותיו מכל השנים הללו, עלינו להקדים ולהיות בטוחים שאכן ניתן לתת אימון בו ובדבריו.

מכתבי הגלוי הזה בא להוכיח, שאין להאמין לשום מלה מדבריו של הרב יהודה לייב גרונר באם אין לה עדות מסייעת ממקור אחר; לא רק בדברים שיש לו בהם נגיעה אישית אין להאמין לו, אלא אפילו באותם מקרים נדירים שבהם הוא משיח לפי תומו אין להאמינו, אם בגלל שלימד לשונו לדבר שקר, אם בגלל שזכרנו בוגד בו ואם בגלל שמאז ומתמיד הדמיון והמציאות משמשים אצלו בערבוביה.

לא אעסוק כלל בתכונות נפשו, לא במוחין ולא במדות, אלא רק בהעדר אמינותו. שזה, ורק זה, הוא הנוגע לענייננו.

"קופת רבינו" - זיוף חתימתו של הרבי

לא אלך מן הקל אל הכבד, אלא אפתח בכבד שאין כבד ממנו, שהוא זיוף חתימתו של רבינו לשם ממון, גריפת רווחים וגזל הקודש.

פרשה זו יפה נדרשת בעתון 'בית משיח' (גל' 58, עמ' 8-9):

"ברגשי גיל ורעדה, הננו מתכבדים להגיש... בפרסום ראשון, את צילום חתימתו של הוד כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח מג' חשוון ה'תשנ"ד. ככל הידוע - זהו כתב היד היחיד והחתימה היחידה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח לאחר כ"ז אד"ר ה'תשנ"ב.

ידוע כי היתה פעם נוספת בה חתם כ"ק אדמו"ר מלך המשיח בקייץ תשנ"ב... אולם בחתימה זו סימן הרבי רק רושם על גבי הנייר, ולא חתם כרגיל באותיות של שמו הק'. חתימה זו איפוא, היא היחידה לאחר כ"ז אד"ר בה חתם כ"ק אדמו"ר מלך המשיח את שמו הק'...

כידוע, בתחילת חורף תשנ"ד החליט כ"ק אדמו"ר מלך המשיח לייסד קרן חדשה בשם "קופת רבינו", כדי לעזור להמשיך את פעולותיו והמוסדות הקדושים העומדים תחת נשיאותו, כפי רצונו והוראותיו הק' במשך כל השנים. בתחילת חודש חשוון הוכנו המסמכים המתאימים, ובבוקרו של יום ג' חשוון, חתם כ"ק אדמו"ר מלך המשיח בידו השמאלית על המסמכים הדרושים לפתיחת הקרן, כנשיא המוסד. באותו מעמד נכחו גם המזכירים הרב יהודה לייב גרונר והרש"מ סימפסון, שגם הם באו על החתום על מסמך זה. כמו כן נכח בחדר הק' עורך דין, שהיה נדרש כדי לאשר את החתימה באופן רשמי כפי חוקי המדינה, ואף חתימתו באה במסמך זה (זאת, בנוסף לאנשי הצוות הרפואי שנכחו בחדר). בצילום שלפנינו מופיע הקטע... לאחר מכן מופיעה ראשונה חתימתו של כ"ק אדמו"ר מה"מ, החותם את שמו הק' (באנגלית). החתימה ברורה להפליא, ואף ניכר בה צורת הכתב של כ"ק אדמו"ר מה"מ. לאחר מכן מופיעות חתימותיהם של המזכירים והעו"ד". עכ"ל ה'בית משיח'.

פרט מדהים נחשף (לראשונה?) כעבור למעלה משנה, בגל' 118 של 'בית משיח' (בדפים הצבעוניים שבאמצע החוברת): "הרבי - על אף הקושי הכרוך בכך - חתם בעצמו בידו השמאלית תשע פעמים על המסמכים הקשורים בקופה!".

תקצר היריעה מלדון במסכת השקרים האפלים האופפים את האירוע הזה: מה פשר ייסודה של "קופת רבינו" בנוסף ל"קופת רבינו" שהיתה קיימת מכבר?

מה טעם נשמר ייסודה בסוד עד שנת תשנ"ו, אם כבר בתחילת תשנ"ד החליט על כך הרבי?

מעולם לא נתן הרבי להרב יהודה לייב גרונר - מטעמים ידועים - נאמנות בענייני ממון (לבד מהמעוות שנתן לו בפורים כדי לחלקם "מתנות לאביונים"), מה גרם לרבי לשנות את דעתו על הרב יהודה לייב גרונר בשנת תשנ"ד, והחליט למנות דוקא את החתול למנהלה של קופת שמנת?

אבל כל השאלות הללו מחוירות לעומת המציאות:

דעת לנבון נקל שהרבי מעולם לא חתם על המסמך הזה, לא בידו הימנית, לא בידו השמאלית וגם לא "בעזרתו הנדיבה" של הרב יהודה לייב גרונר למעשה החתימה!

אם מישהו זקוק להוכחה, תעיד על כך קביעתם של אנשי 'בית משיח': "החתימה ברורה להפליא, ואף ניכר בה צורת הכתב של כ"ק אדמו"ר מה"מ". חתימה ביד שמאלית אינה יכולה להיות דומה לחתימה המקורית, וכל-שכן אם החתימה נעשתה (כפי שנטען אח"כ) בסיועו של הרב יהודה לייב גרונר שאחז בידו השמאלית של הרבי.

לימים נתפרסמה ב'בית משיח' (בגל' 178) חתימתו של הרבי על שטר מכירת חמץ בערב פסח תשנ"ג, חתימה בלה"ק, ובה אין ניכר שום דמיון לכי"ק של הרבי!

קראנו לעיל כי "לאחר מכן [אחרי חתימתו של הרבי] מופיעות חתימותיהם של המזכירים והעו"ד". את חתימותיהם של המזכירים אמנם רואים בצילום, אבל חתימתו של העורך-דין אינה מופיעה שם!

במשך הזמן נתפרסם המסמך גם בתוספת חתימתו של עו"ד, אבל עובדת השמטתו מהצילום אומרת גם היא: דרשני!

ע"פ בירור מהלך העניינים ניתן לקבוע בבירור:

[1] שום עורך-דין (שלדברי הכותבים הנ"ל "היה נדרש כדי לאשר את החתימה באופן רשמי כפי חוקי המדינה") לא היה נוכח בחדר באותה שעה.

[2] רש"מ סימפסון גם הוא לא היה נוכח שם.

[3] גם "אנשי הצוות הרפואי" לא נכחו בחדר (רק 'אח' אחד היה שם, שראה כיצד הרב יהודה לייב גרונר מוליך את ידו של הרבי על נייר כלשהו. אבל אין ביכלתו להעיד מה נכתב באותו נייר).

[4] הרב יהודה לייב גרונר הוא האחראי לזיוף החתימה, הוא עצמו או ע"י שליחו.

אני קורא את הרב יהודה לייב גרונר לתבוע אותי לדין על האשמה זו שאני מטיח בו בריש גלי!

ולקופה של שרצים זו, שיסודה בחטא ובזיוף, הרב יהודה לייב גרונר מסית ומדיח שימסרו אליה את דמי המעמד, קרן השנה, דמי פ"נ ועוד ועוד מגביות - כדי שפרנסתו תובטח בכבוד!

זו דוגמה ראשונה ל"אמינותו" של הרב יהודה לייב גרונר.

מכאן ואילך, אפילו אם ישבע בשבועה חמורה שנאמנים דבריו באיזה ענין שיהיה, הרי אין לקבל את שבועתו, כי מיגו דחשיד אממונא חשיד נמי אשבועתא.

"מפני סיבות טכניות"

עבודתו של הרב יהודה לייב גרונר כ"מעכב ההדפסות של קהת"

כמובא לעיל, הנה בפרק הראשון של מאמרי (בעמ' 51) כתבתי, שה"התנצלות" שנדפסה בסוף המחזור, שבה נאמר "מפני סיבות טכניות.. לא סמנו בציונים את האותיות המנוקדות בשוא-נע", לא נכתבה ע"י הרבי, אלא ע"י "אחד מאנ"ש שסימן ההיכר המובהק של כל ספר שנדפס בסיועו, היא הערת התנצלות שתוכנה "סיבות טכניות" (ואכמ"ל).

מי כהרב יהודה לייב גרונר יודע פשר דבר שהכוונה אליו, כמבואר לעיל, ועוד הבאתי בגל' 1049, שבשנת תשל"ה בערך אמר הרב חודקוב ע"ה לר' אפרים וולף ע"ה, אודות הדפסת סידור תו"א, שיגש "אל פב"פ שאחראי על ההדפסה ואימרו לו שהדבר נחוץ!" והמבינים הבינו גם כאן, שהכוונה להרב יהודה לייב גרונר.

"אותו אחראי [הרב יהודה לייב גרונר] השיב, שההו"ל מתעכבת בגלל שהוא מחפש את המהדורה הראשונה של הסידור, ואינו מצליח למצוא אותה".

"לא היה זה הספר היחידי שהוצאתו לאור נתעכבה בגלל "סיבות טכניות"; רק בשעה שנוספו אחראים על ההדפסה, אזי היתה הרווחה וליהודים היתה אורה; בבת-אחת החלו להשתחרר כל הספרים שלא ניתן היה להשיגם במשך עשרות שנים!".

על כך הגיב הרב יהודה לייב גרונר (בגל' 1050) בהבעת תמיהה רבתי: "תמוה ביותר: כאשר אני הייתי מדבר עם הרב חדקוב על הדפסת הסידור תו"א, היה עונה לי: כנראה עדיין לא הגיע הזמן לזה.. ואין כאן המקום לפרט אודות עוד ספרים שהוצעו להדפיסם, והמענה היה: עדיין לא הגיע הזמן לזה".

נתבונן תחילה בסתירה שהרב יהודה לייב גרונר סותר את עצמו, שבמכתב קודם (בגל' 1048) כותב הוא: "במשך כל השנים של נשיאות הרבי נשיא דורנו היו כמה וכמה בקשות מאנ"ש והתמימים להנהלת "קה"ת" שידפיסו מחדש את סידור תורה-אור, ובכל פעם היה המענה מהרבי: "עס איז דאך פאראן דער סידור תהילת ה'" (=הרי יש סידור תהילת ה)".

הרי ששקר אחד סותר את השקר השני: אליבא דהשקר הראשון השיב הרבי בכל פעם [לאנשים עלומים שאיש אינו יודע מי הם] שאי-הדפסת סי' תו"א היא מפני ש"הרי יש סידור תהילת ה'", ואילו אליבא דהשקר השני השיב לו הרב חדקוב ש"עדיין לא הגיע הזמן לזה".

ושני השקרים גם יחד סותרים את עדותו הנ"ל של ר"א וולף, שהנהלת קה"ת רצתה בהדפסה ורק הרב יהודה לייב גרונר הוא שעיכב אותה מטעם הידוע לו.

עדות נוספת קיבלתי מאת הרה"ח ר' אלחנן צבי גורמאן מלונדון, שבקיץ תשל"ה (אחרי שהשלים את פרויקט התרגום של ה'תניא' הדו-לשוני), ביקש רשות מהרבי להדפיס את הסידור תורה-אור בלונדון. מענה הרבי היה: "שייך לכה"ת המרכזית".

בו ביום ראה אותו הרב חדקוב ואמר לו שבקשתו ידועה לו, ומאחר והוא עומד להיכנס עתה אל הרבי, כדאי שימתין לו עד צאתו. כשיצא ציטט לו את דברי הרבי: "כבר מזמן צריכים היו להדפיס את הסידור [תורה אור], והבקשה שלך נתנה דחיפה לענין זה. אבל היות וזה "סידור", עליו להיות נדפס כאן [ולא בלונדון]. ויש לך חלק גדול במצוה זו".

הרי לנו שתי עדויות שהרבי רצה בהדפיסת הסידור, ועדות אחת שהרב יהודה לייב גרונר הוא זה שעיכב את ההדפסה.

אבל לא הסתירה שבדברי הרב יהודה לייב גרונר היא נושא הפרק הזה, אלא "תמיהתו" הגדולה על שמייחסים לו עיכוב הדפסות ר"ל, בה בשעה שהוא כשלעצמו היה "יוזם הדפסות" חדשות לבקרים, ורק הרב חדקוב הוא שהיה מונע בעדו מלהפיץ את המעיינות, באמרו לו שוב ושוב: "עדיין לא הגיע הזמן לזה".

להבהרת הענין לאשורו נשוב לפתגם השגור בקולמוסו של הרב יהודה לייב גרונר: "מפני סיבות טכניות".

את ההתנצלות הזו ניתן למצוא כמעט בכל ספר וספר שהרב יהודה לייב גרונר היה ממונה על הוצאתו לאור, ומשמעותה היא, שהרבי אמר לו משהו כמו: "כלו כל הקיצין! אני מוותר על הערותיך המלומדות! כמה שהספקת לרשום תדפיס, ושאר הספר יודפס מיד ללא שום הערות".

כך, למשל, מצינו הערה בנוסח קבוע "מפני סיבות טכניות, וכדי שלא לעכב את הוצאתו לאור של הספר, באו הערות רק לחלק מהשיחות", ב'פתח דבר' לספרי השיחות: תש"א (נדפס בשנת תשכ"ד), תש"ב (נדפס בשנת תשכ"ד), תש"ג (נדפס בשנת תשכ"ה), תש"ד (נדפס בשנת תשכ"ז), תש"ה (נדפס בשנת תשכ"ז).

בדומה לזה בס' 'מגיד דבריו ליעקב' (בתחילת ההערות) ובס' 'כתר שם טוב' (בסופן): "מפני סיבות טכניות - באו הערות וציונים רק לחלק מהספר".

הרב יהודה לייב גרונר יכול, כמובן, להישבע שלא הוא זה שעיכב את כל ההדפסות הללו, אלא הרבי הוא זה שקבע ש"עדיין לא הגיע הזמן".

אבל את האמת (ואפס קצה בלבד) ניתן ללמוד מקטעי יומן בודדים מיומנו של הרב יהודה לייב גרונר, ש"נחשפו" בשנים האחרות, ומהם נמצאו למדים על הנעשה "מאחורי הקלעים" (כלשונם של המפרסמים).

ביומנו מחודש אדר תשכ"ח (בית משיח, 44, עמ' 64) קוראים אנו, שהרבי מדבר אודות הדפסה מסויימת, והרב יהודה לייב גרונר מנסה להשיאו לדברים אחרים. עד שלבסוף אומר לו הרבי: יעצט דארף מען זיך פארנעמען מיט'ן אלט'ן רבי'נס שו"ע. סוועט קומען נאענט צו פסת, וועט בא מיר פלאצן דער געדולד וועל איך אנהייבן שרייען [=עכשיו צריכים להתעסק [בהדפסת] שו"ע אדה"ז. יקרבו ימי הפסת, סבלנותי תיפקע ואתחיל לצעוק] (כותב היומן לא שוכח להוסיף שהדברים הללו נאמרו בחיך).

המדובר בהדפסת חלקו האחרון של שו"ע אדמו"ר, ואנחנו איננו מצליחים להבין איזו עבודה היתה על הרב יהודה לייב גרונר בכלל להשקיע בהכנתו של כרך זה לדפוס; כל הדברים שהיו צריכים לבוא כ'הוספות' בסוף הכרך (לא יותר מ-60 דפים!) כבר נפרטו בהקדמתו של הרבי לכרך הראשון (בשנת תש"כ!), והרב יהודה לייב גרונר היה צריך רק להביאם אל המדפיס, להגיהם ולהדפיסם. ואם מצינו שהרבי תבע ממנו שיזדרז, ברור שלא עמדו בדרכו מניעות כספיות.

הכרך הקודם נדפס בשלהי תשכ"ה(!), ואין אנו יודעים כמה פעמים זירז אותו הרבי מאז. דיבוריו הנוכחיים של הרבי היו בחודש אדר תשכ"ט; הסתיו עבר, הפסת חלף עבר לו, עבר קציר וכמעט כלה קיץ, ורק באמצע תמוז נחתמה ה'הקדמה' לכרך האחרון.

אבל כל נשלה את עצמנו שהרב יהודה לייב גרונר עמד בכבוד ב"לוח הזמנים" שקבע לו הרבי (ונדחה בוודאי כמה וכמה פעמים מאז חודש אדר); מאותה הקדמה לא נפקד מקומה של ההתנצלות המאפיינת את עבודותיו של הרב יהודה לייב גרונר: "מפני סיבות טכניות, לא נדפסו בכרך זה: א) ההשמטות בשו"ע רבנו שנשמטו מפני יראת הצענזאר, ב) לוח התיקון - ויודפסו בחוברת בפ"ע".

שני הדברים הללו הם הדברים היחידים שהיה על הרב יהודה לייב גרונר להשקיע בהם עבודה, ועבודה זו לא נעשתה על-ידו לעולם! (תחילתה נדפסה בשלהי תשכ"ט ע"י ר"נ מאנגעל).

'רשימת דפוס' השו"ע' שבסוף אותו כרך, ביסודה, אינה מעשי ידי הרב יהודה לייב גרונר, אלא רשימתו של הביבליוגרף א"מ הברמן (בהעלמת שמו), בתוספת כמה הערות 'צריך עיון' של הרב יהודה לייב גרונר, כדי להוכיח קבל עם ועדה שאין לו הבנה מינימאלית בביבליוגרפיה.

(בדרך אגב: בחלקים קודמים נדפסה ה"התנצלות" בסגנון שונה במקצת; החלק הראשון נדפס בחורף תש"כ, בחלק השני שנדפס כעבור ארבע שנים נאמר: "מפני סיבות שונות נתעכבה ההדפסה עד עתה". חלפה עוד כשנה ומחצה, ובכרך השלישי שנדפס אז נתלה עיכוב ההדפסה גם-כן ב"סיבות שונות". ויש לעיין מה בין "סיבות טכניות" ל"סיבות שונות". ועוד יש לעיין, מדוע בחלק האחרון אין שום התנצלות על עיכוב ההדפסה במשך ארבע שנים!).

באותו "יומן" ובאותו קטע מיום י' באדר מסופר (בתרגום ללה"ק): הרבי אמר, שומע אני שבספרו של קורף ניתן עדיין להוסיף. צריך להיות מכתב אל וילשאנסקי בנוגע לשינוי הלשון "הוא המדע, היודע, הידוע", יתכן שהוא נמצא אצלי בתיק (והוציא הקופסה, חיפש ולא מצא). ע"כ מהיומן.

עכשיו אוסיף ואשלים את הסיפור מזווית הראיה שלי; המדובר ב'לקוטי ביאורים בספר התניא' שערך הרה"ח ר"י קורף, ואשר גם אני הקטן נטלתי בו חלק (כמבואר ב'הקדמה קצרה' שבמהדורת תשכ"ח). הרבי גילה חיבה יתירה לעבודה זו, הקדיש שיחה שלימה לביאור ארוך ב'שער היחוד' (על-מנת להדפיסו בספר זה), וכן הגיה אחד לאחד ליקוטי ביאורים שלו ושל אביו הגה"ח ע"ה (שרשמתי מפי השמועה).

הרבי הורה להוסיף גם את מכתביו לסיום חלקי ה'תניא', ואף אמר לנו אצל מי ניתן להשיגם.

באותם ימים ביקשתי מהרב יהודה לייב גרונר העתקה ממכתבי הרבי שיש בהם ביאורים ל'תניא', שהיו ערוכים אצלו ושמורים בידי. הרב יהודה לייב גרונר "הסכים", אלא שהמכתבים היו מונחים בביתו נאווה קודש, והוא נהג "לשכוח" להביאם למשרדו. עד שהוסכם בינינו שאטלפן אליו לביתו, ואכוין את השעה שבה הוא אמור לצאת אל המשרד, כדי שלא יהיה סיפק בידו "לשכוח" ליטלם אתו עמו.

השעה הגדולה הגיעה; הרב יהודה לייב גרונר הביא למשרדו עוטפן (פאלדער) שנרשם עליו "תניא", ובו מכתבי-ביאורים של הרבי לס' ה'תניא'.

הרב יהודה לייב גרונר עלעל בהם שעה קצרה, לבסוף הפטיר: אינני יכול לתתם לך, מפני שיש בהם עניינים פרטיים!

התחננתי לפניו: צלם אותם ותמחוק מהם כל מלה שאינה שייכת ל'תניא'! אך הוא לא זז מדעתו.

עם פרסום יומנו הנ"ל נוכחתי לדעת, שבנוסף לכל מה שהיה ידוע מקודם, הנה הרבי עצמו טרח והשתדל כדי שיתוסף עוד מכתב לביאורי ה'תניא'. אבל להרב יהודה לייב גרונר היתה, כנראה, דעה משלו כיצד צריכים לנהוג.

אגב כך יכולים אנו לשער, להיכן נעלם אותו מכתב שהרבי חיפשו באמתחתו ולא מצאו. וד"ל.

לרגל עבודתי ב'לקוטי ביאורים' הנ"ל, נזדמן לי לבקר באותם ימים בחדר עבודתו של הרב יהודה לייב גרונר; הוא קראני אליו כדי להעתיק את הקטע שהוסיף הרבי בגוף כתי"ק ל'הקדמה קצרה' של המחבר.

באותה הקדמה הובעה תודה למנהלי דפוס "בלשן" על השתדלותם להדפסת הספר "בשלימות ויופי", ועל כך הוסיף הרבי בגוכתי"ק כמה שורות לענין "התנאה לפניו במצוות", שמשו"ע אדמו"ר משמע שהוא מן התורה.

מטעמים השמורים עמו, ציוה הרב יהודה לייב גרונר שלא לציין בספר שקטע זה נכתב ע"י הרבי.

ברבות השנים נשתכח, כנראה, ממחבר הספר שאלו דברים שהוסיף הרבי בעצמו, וכשהשמיט מהמהדורה השניה את דברי התודה למסייעים ולמדפיסים, השמיט אגב גררא גם את דברי הרבי (באותה שעה יידעתי את הנוגעים בדבר, והקטע חזר ונדפס בהוספות ללקו"ש, יא, עמ' 241 "מרשימה - חורף תשכ"ח").

באותו ביקור ראיתי על שולחן עבודתו של הרב יהודה לייב גרונר את חוברות 'התמים' מוכנות להדפסה חוזרת, והיה עליו להשלים את הדבקת מיספורם החדש של הדפים.

לא אשכח את התרגשותי מכך ש"אָט אָט" נזכה לראות בעינינו את החוברות הללו, אשר לא היו מצויות באותן שנים אפילו אצל אחד בעיר.

שנת תשכ"ח חלפה עברה לה, גם שנת תשכ"ט ושנת תש"ל, ורק בשנת תשל"א הצליחו להוציא את החוברות מתחת ידיו של הרב יהודה לייב גרונר ולהדפיסן ע"י סניף קה"ת שבכפר-חב"ד (בתוספת 'מפתחות', שלא היינו זוכים להם אילו הרב יהודה לייב גרונר היה המביא לבית הדפוס).

"עבודתו" של הרב יהודה לייב גרונר על 'התמים' לא החלה בשנת תשכ"ח, אלא עוד קודם לכן; בגל' 9 של העיתון 'בכרם חב"ד' (אדר א' תשכ"ז), מדווח - במדור "בספרות החב"דית" - על "יבול חדש", שבו נאמר בין השאר: כן יצא לאור... מהדורה נוספת של 8 קובצי "התמים"...

[ראה גם בעיתון ב"מ, 313, עמ' 61].

ניתן לשער שידיעה מרעישה זו הודלפה ע"י הרב יהודה לייב גרונר עצמו, כפי שהוא היה - כנראה - המקור שמסר לר' טובי' בלוי (ששהה 770- בתשרי תשכ"ט) את הידיעה המרנינה, אשר "על שולחן התוכניות

של קה"ת מונח, בין השאר, קובץ ראשון של מכתבי כ"ק אדמו"ר שליט"א שיש בהם ענין לרבים, שנלקטו ע"י הרב יהודה לייב גרונר" (שם, גל' 14, תשרי-חשון תשכ"ח).

כמעט למותר לציין, שהרב יהודה לייב גרונר מעולם לא הוציא את הקובץ הזה לאור עולם...

סביר להניח שהוא הוא הקובץ שאודותיו סיפר הרב יהודה לייב גרונר לרבי (בחודש אדר תשכ"ח) שהוא עוסק בו עתה, והרבי "מזכיר" לו שעכשיו עליו לעסוק בהדפסת שו"ע אדמו"ר הזקן ולא לגרום לפקיעת סבלנותו של הרבי (כמובא לעיל מיומנו של הרב יהודה לייב גרונר).

ב"יומן" משנת תשכ"ט ('תשורה', ד' תמוז תשנ"ח, עמ' 77) כותב הרב יהודה לייב גרונר: יום חמישי, ל' אב. [הרבי] נתן לי התניא שבו רשום הגהות אביו ז"ל וביקש למהר בזה, ואולי יהיה נגמר לשבת סליחות. עכ"ל. לשנה הבאה, בר"ח מנחם-אב, נחתם ה'פתח דבר' ל"לקוטי לוי"צ - הערות לס' התניא"...

קונטרס זה כולל ג"ן עמודים, והרב יהודה לייב גרונר ב"זריזותו" הצליח להדפיסו כעבור ג"ן שבועות...

מדעסקינן בס' לקוטי לוי"צ, אדכירנא מילתא; באותן שנים עסקתי בהכנת ה'מפתחות' לסידרת ספרי לקוטי לוי"צ, ובשנת תשל"ג נגמרה מלאכתי.

שאלתי את הרבי מה יהיה נוסח השער, ומשלא קבלתי מענה - ומאיך גיסא הרבי לחץ וזירז את גמר ההדפסה - נדפס הספר ללא הוראה מיוחדת באשר לנוסח השער.

המענה - ובו שורה בכתיבת-ידו של הרב יהודה לייב גרונר - הגיע עם תום ההדפסה.

אחרי ג' תמוז תשנ"ד, כשנחשפו הררי מכתבים שהרב יהודה לייב גרונר עיכב את שילוחם לנמעניהם, נתגלתה גם פיתקה בגוף כתי"ק של הרבי (תצלום הפיתקה ניתן ב"תשורה", ט"ו מנ"א תשנ"ט, עמ' 61), וזה לשונה:

השער

תורת לוי יצחק - ליקוטי לוי יצחק

מפתחות

השוויתי את הנוסח שרשם הרבי בגוף כתי"ק, לנוסח שרשם הרב יהודה לייב גרונר ושלה אלי, ונדהמתי מהשינויים!

זזה נוסח הרב יהודה לייב גרונר (שמתאפיין גם בסגנונו המובהק:
"להספרים". תצלום מכתבו נדפס ב"תשורה" הנ"ל, עמ' 62):

ספר המפתחות

להספרים: תורת לוי יצחק

ליקוטי לוי יצחק

נתתי שמחה בלבי על שמכתבו לא הגיע בעתו, ולא נכשלתי בנוסח
שסולף בזדון.

ועוד "עוללות" מהדפסת ה'לקוטי לוי"צ'; הרבי מסר להרב יהודה
לייב גרונר תכריך כתבים, שבו היו מכתבי אביו הגה"ח רלוי"צ ע"ה אל הרבי,
ולצדם העתקה מהמכתבים שהשיב הרבי לאביו.

הרב יהודה לייב גרונר ציוה על המעתיק (ר' זלמן לויטין
"האדיטשער" ע"ה) שלא יעתיק לדפוס אלא רק את מכתבי הרלוי"צ, אבל
לא את מכתבי הרבי. וכך הווה: מכתבי הרבי לא נעתקו ולא נדפסו.

כשקיבל הרבי את הספר הנדפס, עלעל בו ושאל: והיכן הם
מכתביי?!

כלומר: הרב יהודה לייב גרונר הוא שהחליט על דעת-עצמו שלא
להדפיס את מכתביו של הרבי, והרבי הביע את תמיהתו-תרעומתו.

במשך השנים הבאות לא הצליחו לקבל מהרב יהודה לייב גרונר
את המכתבים הללו, גם לא בשעה שערכו שוב את ספרי הרלוי"צ להדפסה
מחודשת.

יש אומרים שמכתבים אלו עלו באש השמימה, בשריפה שהיתה
במשרדו של הרב יהודה לייב גרונר.

וי להאי שופרא דאבד לעלמא ולא משתכח, בגלל צרות עינו
ואטימותו של הרב יהודה לייב גרונר.

בחודש אדר תשל"ה שהיתי ב-770, ובאותה הזדמנות הצעתי לרבי
שאכין לדפוס את המאמר הגדול ד"ה אל תצר (לכ"ק אדמו"ר האמצעי).

לא נתקבלה שום תגובה להצעתי, ואני הסחתי את הדבר מדעתי.

בתאריך "בין פורים קטן לפורים גדול" - תשל"ו כתב אלי הרבי:
לפני כשנה (ויותר?) הציע והוסכם שיו"ל באה"ק מאמר הארוך (גם בכמות)
דאדהאמ"צ!

כלומר: בשעתו אישר הרבי מיד את הצעתי, ומן הסתם הורה גם שתהיה העבודה בזריזות וכו'. אלא שתשובתו של הרבי נותרה בידי "אחד המזכירים" (שמן הסתם דיווח לרבי שהתשובה נמסרה ליעדה), כדי שח"ו איש מלבדו לא יהין לעסוק בהדפסת הדא"ח של רבוה"ק!

ת"ל שהצלחתי להו"ל את המאמר היקר הזה עוד בשנת תשל"ו, ומאז ואילך היה הרבי מזכירו פעמים רבות בשיחותיו ובמאמריו.

בשנת תשל"ח זכיתי להו"ל את ה'אמרי בינה - חלק שלישי; גם את הדפסת המאמר הזה ניסה הרב יהודה לייב גרונר לעכב, ומנע ממני את אחד מכתה"י שנזדקקתי להם לצורך עבודתי.

עד שהרבי ציוה עליו במפגיע שישלח לי מיד העתקה מאותו מאמר, וההדפסה יצאה אל הפועל בעזרתו ית'.

על רצונו של הרב יהודה לייב גרונר להיות "אחד ויחיד" למדתי גם בשעת עריכת "אוצר מנהגי חב"ד", כששלחתי אליו שאלה באמצעות בני לוי"צ שי'; הרב יהודה לייב גרונר השליך את מכתבי בזעם ואמר לבני בזה"ל: זאג דעם טאטען, אז די אחריות אויף די מנהגים האט דער רבי מיר גיגעבען, און קיינער האט ניט קיין רשות טאן אין דעם. עכ"ל.

לא אבוא לסתור את דבריו מהדברים שאמר לי הרבי ב'יחידות' בחודש ניסן תשכ"ח, שהרי אני נוגע בדבר ומאן מוכח וכו'.

אבל דבריו של הרב יהודה לייב גרונר מדברים בעד עצמם.

מאיך גיסא מתעוררת תמיהה רבתי: אם הרבי הטיל עליו את האחריות הבלעדית לעיסוק במנהגי חב"ד, כשהכוונה - כידוע - להדפסת חלק שני ל'ספר המנהגים', מדוע, אם כן, לא נדפס שום המשך לחלק הראשון מאז שנת תשכ"ו?

[אגב, בשנת תשכ"ז מסרתי לרבי חיבור גדול בענייני מנהגי חב"ד, והרבי הגיב - בכתב ובע"פ - בת"ח. עד היום לא נמצא חיבורי זה בספרייתו של הרבי, וכנראה ש"יד נעלמה" נטלה אותו לרשותה].

רשמתי כאן רק סיפורים שהיתה לי בהם מעורבות אישית, והרי אני לא עבדתי במחיצתו של הרב יהודה לייב גרונר ולא היה לי עמו אלא קשר רופף בתקופה קצרה בלבד, שהיא פסיק קטן בעבודת קה"ת.

וכל זה הוא כאין וכאפס לעומת מעלליו ומחדליו במשך עשרות שנים, שעליהם יוכלו לספר יומניו (שלא הגיעו לידינו) וכן אנשי קה"ת שעבדו במחיצתו במשך שנים ארוכות, שלכל אחד מהם יש עשרות סיפורים על המניעות ומכשולים שניסה הרב יהודה לייב גרונר לשים בדרכם, כדי שלא יצליחו לבצע את המוטל עליהם בהדפסת ספרי הדא"ח שציוה הרבי.

ולא באו כל הסיפורים הללו אלא להסיר את מסוה ה"תמימות" שהעטה הרב יהודה לייב גרונר על פניו, בטענתו אשר לא זו בלבד שהוא לא עיכב את הוצאתם לאור של ספרי קה"ת, אלא הוא אף היה "היוזם" שהעלה כו"כ הצעות, שלא יצאו אל הפועל בגלל ש"עדיין לא הגיע הזמן"...

הרב יהודה לייב גרונר: חוליה רעועה בשלשלת 'מעתיקי השמועה'

עם עובדות אי-אפשר להתווכח; גלוי וידוע שהרב יהודה לייב גרונר עבד קרוב למחיצתו של הרבי במשך עשרות שנים, ראה הרבה ושמע הרבה. אך אין זה מן הנמנע שהרב יהודה לייב גרונר לא נתברך בכל המעלות שנתנו חכמים ב"תלמידים" ו"ביושבים לפני חכמים" (אבות פרק ה), ובפרט בשעה שמתערבת ב"שמועותיו" נטייתו לאמירת שקרים ורתיעתו מאמירת "איני יודע".

להלן כמה סיפורים שסיפר הרב יהודה לייב גרונר "ממקור ראשון", וכולם שוברים בצדם.

התוועדות י"ד כסלו תשל"ט

(ע"פ סרט הקלטה, לא מפי השמועה ולא מפי הכתב)

את הסיפורים שלפנינו סיפר הרב יהודה לייב גרונר בהתוועדות פומבית (בי"ד כסלו תשל"ט), בקול ברור ובדעה צלולה, ללא השפעה קלה שבקלות של 'משקה' כלשהו.

[א] מכתבו של הרבי אל הגאון הרוגצ'ובי

הרבי הראה לי מכתב בכת"ק, שכתב אל הרוגצ'ובר מפאריז או מברלין, היו בו שלש-ארבע שורות של תארים, וביניהם: "שר התורה".

תוכן המכתב [את המלים שבמרכאות אמר הרב יהודה לייב גרונר בלה"ק, כמצטט מלשונו של המכתב]: מאחר ואנו חיים עתה בתקופה שענין חכמת המדע מתחזק מאד, ויש כאלו שרוצים לומר שענין המדע מנגד לענין התורה, היה מאד חשוב שילקטו מהש"ס ומהרמב"ם את כל העניינים שמדברים אודות מדעים, ויוכיחו שאין שום ניגוד [מהמדע לתורה].

"ולא מצאתי אף אחד" שיכול לעשות זאת "אלא כת"ר", לפיכך "בקשתי אליו, למרות" שידע אני כיצד זמנו יקר אצלו, אך היות וזה דבר "שנוגע

לכלל", לפיכך ימעט בזמן לימודו וילקט את כל העניינים ויערוך את הדבר הזה.

[ע"כ תוכן המכתב].

בהקלטה שומעים את הרה"ח ר' יואל כהן שואל את הרב יהודה לייב גרונר באיזו שנה נכתב המכתב, והוא משיב: תרצ"ו או תרצ"ח כמדומני [אבל בטח לא תרצ"ז...]

המסובים מעירים לו על כך שהרוגצ'ובר נפטר בשנת תרצ"ו, והוא מגיב: אם כן זה מתרצ"ו!

דעת לנבון נקל שהרבי מעולם לא הראה להרב יהודה לייב גרונר את המכתב, אלא הרב יהודה לייב גרונר הוא שפשפש בניירותיו של הרבי, וראה את המכתב הנעתק ב'רשימות', והוא מכתב שאינו מתרצ"ח וגם לא מתרצ"ו, אלא משנת תרפ"ח (נדפס ב'רשימות' חוברת לג ובאג"ק ח"א בתחלתו), ושם נאמר (אחרי שורות התארים שביניהם גם "שר התורה"):

...ע"ד חכ' התכונה מצאנו בי"ד להרמב"ם ז"ל הרבה במקצוע חכ' זו. וכנראה נשען ג"כ על ספרי חכמי או"ה בזה.. גם מש"כ בהל' יסוה"ת פ"ג נמצא ג"כ בספרי חכמי יון. ולכן פניתי לכת"ר בברור דבר זה איך להשוות ביניהם, ובפרט במקומות סותרים ביותר שישנם. וביותר שאלתי ובקשתי לבאר עד כמה שאפשר להעלות על הכתב שיטת חז"ל בתכונה המובאת בש"ס, תוספתא וכו'. עכלה"ק ותו לא מידי!

כל שאר הסיפור ע"ד הצורך בליקוט מעין זה למען הכלל ולצורך התקופה, ושרק הרוגצ'ובר יכול לעשות זאת, ואף שזמנו יקר בכל זאת מבקשו הרבי למעט בלימודו ולעסוק בליקוט זה - הכל עורבא פרח, דמיונות שוא והזיות בעלמא.

[ב'כפר חב"ד', גל' 500, עמ' 17 ואילך, נדפסו סיפורים רבים מ"התוועדות מיוחדת" זו, ביניהם גם סיפור זה; אך פתיחתו אינה "הרבי הראה לי מכתב בכת"ק", אלא: "ראיתי מכתב בכת"ק". ודאי שה"מניחים" לא שינו על דעת עצמם מאשר שמעה אזניהם בסרט ההקלטה, ונראה שהסיפורים הוגהו ע"י הרב יהודה לייב גרונר עצמו, והוא זה ששינה כדי שלא להיתפס כשקרן].

[ב] 'חידושי הרי"מ' וה'צמח צדק'

סיפר מוהרי"צ לרבינו, ורבינו להרב יהודה לייב גרונר ("לפני שנים רבות, יצא לדבר ע"ד גור, והרבי אמר לי שהוא שמע מעשה ממו"ח"), שאחרי הסתלקותו של הרה"ק מקאצק בא חידושי הרי"מ בדברים עם חבריו שצריכים לנסוע לחפש רבי, וצריכים יישוב הדעת לאן לנסוע. אחרי כמה שבועות אמר הרי"מ לחבירו שיש לעשות גזירה-שוא "מנחם מענדל - מנחם מענדל" בין הרמ"מ מקאצק וה'צמח צדק' מליובאוויטש, צריכים לנסוע אליו ולקבלו עליהם לרבי. אלא שנצרכו להכנות, ובין כה וכה נסתלק

הצ"צ. והקאצקער נסתלק כשלושה חדשים לפני הצ"צ. ע"כ תורף המעשה.
 "זה סיפר לי הרבי, מעשה זה, ששמע ממו"ח".

בהקלטה נשמעים דיונים בין המסובים, שהרי הקאצקער נסתלק
 בשנת תרי"ט, שבע שנים לפני הצ"צ, וגם הסתלקותו של בעל חידושי
 הרי"מ (באדר תרכ"ו) קדמה לזו של הצ"צ (ניסן תרכ"ו)!

בהאזנה מאומצת ניתן לשמוע את הרב יהודה לייב גרונר ממלמל בחצי פה:
 אפשר מאך איך א טעות [=אולי אני טועה].

הרי לנו שמועה בשם הרבי משמיה דהרי"צ, שלא נותר בה אפילו קורטוב
 של אמת, והיא מורכבת ומבולבלת מכמה סיפורים גם יחד (שהרי
 הקאצקער עצמו הוא זה שאמר "מענדל מענדל לגזירה שוה", אבל בלי כל
 קשר לסיפור שלפנינו. ובעל חידושי הרי"מ אמנם רצה לנסוע אל הצ"צ
 אחרי הסתלקות הקאצקער, אבל נסיעתו התבטלה מסיבה אחרת ולא מפני
 הסתלקות הצ"צ, שהיתה, כאמור, אחרי הסתלקות הרי"מ).

דעת לנבון נקל שהרב יהודה לייב גרונר הוא זה שבלבל הכל
 בדמיונו, והרבי לא סיפר לו דבר וחצי דבר ממה שסיפר בשמו.

[ג] הרוגצ'ובר והעסקנות הציבורית

הרבי סיפר לאביו של הרב יהודה לייב גרונר בשם הרי"צ, ששמע מאביו
 הרש"ב, שבאחת ההזדמנויות היתה אסיפה מגדולי הרבנים בנוגע
 לעסקנות, הקימו ועד, ורצו שהרש"ב והרוגצ'ובר יעמדו בראשו. הרוגצ'ובר
 השיב שזו מחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד בהלכות תלמוד-תורה, ומפני
 שהוא - הרוגצ'ובר - תלמיד הרמב"ם, הרי ע"פ הרמב"ם אסור לו לעשות כן.

ומוהרש"ב אמר למוהרי"צ, שאין הוא יודע האם הרבנים הבינו בשעת
 מעשה לאיזו מחלוקת רמב"ם וראב"ד התכוין הרוגצ'ובר.

בהקלטה שומעים את הערת המסובים, שהרבי עצמו סיפר זאת ואמר
 שהמחלוקת היא בין הבבלי לירושלמי ולא בין הרמב"ם לראב"ד!

והרב יהודה לייב גרונר משיב: דאס איז אנאדערע זאך [=זה דבר אחר]! א
 מעשה שהיה!

הרב יהודה לייב גרונר יכול לספר סיפורים על מחלוקת בין הרמב"ם
 לראב"ד (מחלוקת שאין לה שחר), אבל אנחנו מאמינים יותר לנוסח של
 הרבי, כפי הנדפס בלקו"ש (חלק טז עמ' 374-375), שהמדובר באסיפה
 שזימן מוהרי"צ (ולא מוהרש"ב), ובה ביקשו מהרוגצ'ובר להימנות עם
 הוועד שיעסוק בענייני יהודי רוסיה, אך הוא סירב באמרו שזו מחלוקת בין
 הבבלי שסובר שחסידי "תורתם משתמרת" לבין הירושלמי הסובר
 ש"תורתם מתברכת", והרי הלכה כבבלי שתורתם משתמרת בלבד ואינה
 מתברכת, ואין הוא מוכן לוותר על ההוספה בלימוד התורה וידיעתה
 (יעו"ש).

ועפ"ז, כל מעורבותו של מוהרש"ב, והדברים שכאילו אמר בקשר לזה, לא היו ולא נבראו. וגם דבריו של הרוגצ'ובר שנתן טעם לדבר שהוא תלמידו של הרמב"ם ואינו יכול לעבור על דבריו, הכל "עורבא פרח".

[ד] ספר 'סיפורים נוראים'

הרבי סיפר לאבי ע"ה, שבבוקר למחרת חתונתו, ביום הראשון של השבע ברכות, קרא אותו מו"ח אליו ונתן לו את ה'סיפורים נוראים' מר' יעקב קיידאנער, ואמר לו, שכשהיתה החתונה שלו אמר לו אביו [מוהרש"ב], שהיות ובשבוע הראשון של החתונה אין יכולים לעיין בלימוד כדבעי למהוי, אזי הוא הזמן שיהיו בקיאים ב'סיפורים נוראים' של ר' יעקב קיידאנער. והרבי [מו"ח] נתן לו אז את הספר, ואמר לו שבמשך השבוע יראה להיות בקי בסיפורים אלו. ע"כ.

ברם, ענין זה מופיע ב'רשימות' של הרבי (חוברת צ' עמ' 7), שסיפר לו מו"ח (בשנת תרצ"ה, ולא בשבוע של חתונתו בשנת תרפ"ט), שבקייין של התנאים שלו ציוה עליו אביו הרש"ב שיקרא את ה'סיפורים נוראים' של ר' יעקב קאדאנר, כי על ר"י קאדאנר יש לסמוך. ע"כ.

הרי שהספר ניתן לרי"צ "בקיין של התנאים" דהיינו לפני חתונתו, וכל הדיבורים על שבוע השבע-ברכות, שקשה לעיין וכו' - הכל "עורבא פרח"!

יש להעיר, שעוד לפני למעלה משלושים שנה שמענו מהרה"ח רמ"ז גרינגלאז שי', שגם הוא שמע מהרבי שאת ה'סיפורים נוראים' קוראים בזמן שבין התנאים לחתונה (גם הרה"ח רש"ז הענדעל שי' שמע זאת ממנו, ושנינו באנו אז בכתובים עם הרמ"ז הנ"ל, וכמדומני שאחד מאתנו גם קיבל זאת מאתו בכתב).

[ה] אוכלים בעשרה ומברכים ללא זימון!?

באותה התוועדות מספר הרב יהודה לייב גרונר, על רב מחסידי פולין, מברוקלין, ששאל את הרבי, כשבאים לחתונה ומתיישבים קבוצות קבוצות לשולחנות, האם מותר, כשעומדים ללכת [לפני גמר הסעודה] לברך ללא מנין, או שמא בשעה שמתישבים לשולחן נהיה חיוב לברך במזומן בעשרה. לדעתו של השואל אסור להסתלק אא"כ מברכים במנין, והוא שואל לדעת הרבי. הרבי השיב לו ש"מאכט ניט אויס" [ויכולים לברך בלי זימון בעשרה].

המסובים נשמעים מעירים לו שהשאלה היא לגבי שבע-ברכות, והמכתב כבר נדפס בלקו"ש כרך יד [עמ' 305], אבל הוא מתעקש שהמדובר הוא לענין זימון בעשרה - היפך ההלכה והיפך מכתבו של הרבי שבו מדובר בפירוש ע"ד שבע ברכות, שלא יברכו אותן במנין נפרד מכו"כ סיבות!

ומה שנזכר במכתב ענין הזימון, אלו רק סברות שהרבי נוטלן מענין זימון [כשיש קפידה מבעה"ב] ומיישם אותן לענין שבע ברכות. ומפורש מדובר

שם על ברכה בשתי כוסות [של שבע-ברכות], שבזה אפשר שתהיה קפידה מצדו של בעה"ב. ומפורש גם בשאלה ש"כמה מהחבורות מברכין לעצמן מבלי לחכות לברהמ"ז שבשלחן הראשי", דהיינו שמזמנין לעצמן אבל ללא שבע ברכות.

עד כאן "פנינים" (מזוייפות) מאותה התוועדות. מכאן ואילך שמועות-שווא שנמסרו, בשם הרבי, בהזדמנויות אחרות.

איתא בס' נטעי-גבריא (הל' בין המצרים, מהדורת תשנ"ז, ח"ב, עמ' תצה הע' ג) בזה"ל: ובנוגע לדאורייתא שמעתי מהרה"ח מהרי"ל גראנער שליט"א ששמע מפ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל, שהעיד בשם חותנו כ"ק אדמו"ר מהריי"צ, שיש לו בקבלה שזקנם בעל התניא זי"ע כאשר הי' בעיר פטרסבורג התפלל מעריב במוש"ק מ"ב מינוט אחר השקיעה, ועל סמך זה נהג כ"ק אדמו"ר מהריי"צ כן בהיותו בפטרסבורג וגם בארה"ב, וכן נהג חתנו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע. עכ"ל.

אין ספק שהרב יהודה לייב גרונר נשא שמועת שווא לפני בעהמ"ח הנ"ל ועדותו עדות שקר; בפרט לגבי פעטערבורג ח"ו לומר כן בנוגע לדאורייתא, אא"כ בימים השווים של תקופת ניסן ותשרי, ואז אי"צ כלל לשום "קבלה" כי הדבר ברור לפי חשבון זמן צאת הכוכבים המבואר ב"סדר הכנסת שבת" שבסידור רבינו הזקן (וכמשנ"ת בטוב טעם ודעת בקונטרס "נרות שבת קודש" להרה"ח רשד"ב לוין שליט"א, ח"ב, ברוקלין תשל"ה. יעו"ש היטב, ובפרט בעמ' 27 הע' 14 ובריש עמ' 21 שמתקן ומעמיד על דיוקו את החישוב שבס' "זמני היום בהלכה").

אבל בימות החורף צאת הכוכבים בפעטערבורג הוא כשעה אחרי השקיעה, ובימות הקיץ כשעה ושלושה רבעים. ומהו א"כ עניינם של 42 דקות לענין דאורייתא בכה"ג?!

והנה מצינו בדבריו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ (שהובאו לדפוס ע"י חתנו כ"ק רבינו זצ"ל) מפורש שלא כדברי ה"קבלה" הנ"ל, והוא בתחילת "רשימת המאסר" (לקוטי-דיבורים עמ' 1222), ושם נאמר אודות ההנהגה בפועל בפעטערבורג: "בימי הקיץ אשר זמן תפילת ערבית לא קודם משעה חצי העשתי עשר [10.30]", ובהערה שם: "מרגלא בפומי דחסידים הראשונים, אשר כן הורה ונהג רבינו הזקן בהיותו בפטרבורג בעת מאסרו השני בשנת תקס"א" [ששה שם בערך עד חודש סיון - אמצע חודש מאי].

הרי שלא נרמז דבר וחצי דבר אודות "קבלה ממוהריי"צ" בדבר 42 דקות, וגם הנהגתם בפועל של רבוה"ק בהיותם בפעטערבורג היתה שונה לחלוטין מ"קבלה" זו.

שמועה נוספת בשם הרב יהודה לייב גרונר הביא בעהמח"ס נטעי-גבריאל, בקובץ 'הערות וביאורים' (אהל"ת. גל' תתלה), בקשר לדיונים שנתקיימו בגליונות קודמים אודות יחס רבוה"ק לס' 'חמדת הימים', שהצנועים מושכים את ידיהם מלעיין בו. וזה לשונו:

בנוגע להספר 'חמדת הימים', שמעתי מהרה"ח מהרי"ל גראנער שליט"א, משב"ק, שבשנה הראשונה של הנשיאות היה כ"ק אדמו"ר מציין לה'חמדת ימים', ואחר שקיבל כמה מכתבים ובקשות, קיים שב ואל תעשה עדיף. עכ"ד.

על כך השיב עליו הר"נ גרינוואלד (בגל' תתלז), הרי כיום כבר נדפסו רוב כתביו ואגרותיו של הרבי מאותן השנים, ולא מצינו אפילו פעם אחת שהרבי יציין ציון ישיר לס' 'חמדת הימים', ורק פעם אחת (אג"ק, ג, עמ' קמ) מציין הרבי ל'שדי חמד' שמביא את ה'חמדת הימים'! [ומסיים שם הרבי: "ואין הספרים מ"צ וחמ"י תח"י לעיין בהם". וזאת בנוסף למפורש באג"ק (ח, עמ' רכג): בהנוגע לס' חמדת הימים.. לע"ע לא מצאתיו מובא בספרי רבותינו נשיאינו הק'].

ומסיים הר"נ גרינוואלד את דבריו: וא"כ בינתיים (עד שיתברר אחרת) אינני יכול לקבל שמועה זו [שנאמרה בשם הרב יהודה לייב גרונר].

בגל' תתלט נדרש הרב יהודה לייב גרונר לאותו נושא, אך כנראה שבינתיים כבר נשתכחו ממנו הדברים שסיפר לבעהמח"ס נטעי-גבריאל, וגם אינו מגיב להשגתו של הר"נ גרינוואלד; הפעם יש בפיו שמועה חדשה אשר לא שמעתה אוזן:

לפני כמה שנים, הכנסתי לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו חבילה של ספרים עתיקים, בינם ה' גם הס' 'ח"י'. שאלתי את הרבי, מכיון שבס' זה מובא כמה מנהגים וכו' שלע"ע לא נמצא מקור להם במק"א, אם כדאי לציין אליו. ואמר הרבי: לא ידוע לך אשר אודות מחבר ס' זה ישנן הרבה תרעומות אם הוא בר סמכא ולמי ה' שייך, וכמה גדולי ישראל התרחקו ממנו, ולכן לא כדאי לציין אליו. ואח"כ הוסיף: נישט כדאי קוקן אין עם (לא כדאי להביט בו). עכ"ל הרב יהודה לייב גרונר.

ואנחנו לא נדע האם להאמין לשמועתו השיקרית הראשונה (שהרבי עצמו היה מציין אליו), או לשמועתו האחרונה (שבכלל לא כדאי להביט בו). בין כך ובין כך דבריו מפוקפקים.

אין זו הפעם הראשונה שדבריו הנאמרים בשם הרבי סותרים זה את זה; והרי דוגמה נוספת:

בהתוועדות ו' תשרי תשל"ה חידש הרבי, שבימים שאין אומרים "תחנון" אין אומרים "א-ל ארך אפים". באותם ימים הודיע הרב יהודה לייב גרונר לרבים, שהרבי הורה לו בבירור שאין לנהוג בענין זה כפי החידוש שנתפרש בשיחה, אלא כפי האמור בסידור אדמו"ר הזקן ש"א-ל ארך אפים" אינו תלוי באמירת ה"תחנון", ו"משנה ראשונה [שבסידור] אינה זזה ממקומה".

את הדברים הללו שמעתי מהר"ר טוביה זילברשטרום שי', ופרסמתיים בקובץ 'אהלי תורה' (גל' תשמו, עמ' 94). והם לא הוכחו מעולם ע"י הרב יהודה לייב גרונר.

והנה, בגל' תתלא של הקובץ הנ"ל (עמ' 121) מורה הרב יהודה לייב גרונר לרבים, שעל אנ"ש לנהוג רק ע"פ המנהגים שהרבי קבע להדפיסם, "לבד אותם המנהגים שהרבי בעצמו דיבר עליהם ברבים והורה להתנהג בהם, ע"ד אי אמירת 'א-ל ארך אפים'.. בכל יום שאין אומרים בהם תחנון!"

הערתו זו נדפסה גם בקובץ 'התקשרות', גל' תמד, עמ' 18.

ושוב אנו תמהים: האם בשנת תשס"ב שכח הרב יהודה לייב גרונר את אשר הורה לו הרבי בשנת תשל"ה, או שמא לא היו דברים מעולם!?

בין כך ובין כך דברים סותרים זה את זה, ואינם כדאיים לסמוך עליהם.

סוגיית "אל-אריך אפים" אינה היחידה שבה היה להרב יהודה לייב גרונר "דין ודברים" עם הרבי, שבסופו "שיכנע" - לדבריו - את הרבי לחזור בו מדעתו. ידוע לנו גם על ענין נוסף בדומה לו.

בשנת תשכ"א הביע הרבי את דעתו במכתב, שקודם שיאמר הש"ץ את הקדיש שלפני מוסף דר"ח, צריך לומר איזה מזמור (קטע זה נדפס בלקו"ש, יט, עמ' 458. המכתב בשלימותו נדפס באג"ק, כ, עמ' רפג. הוראה זו מובאת גם בלוח 'כולל חב"ד').

בנוסף לכך היה גם "מעשה רב" ברבים, בשנת האבילות דתשמ"ח, שהרבי הורה לש"ץ שעמד לפתוח באמירת הקדיש הנ"ל בר"ח, שיקדים ויאמר איזה מזמור תהלים.

על-פי הדברים הללו הורה כן הרה"ח ר"ח רפופורט שי' בספרו "ליקוט דיני ומנהגי ראש חודש" (קה"ת, תש"נ, עמ' נא).

אלא שהוראה זו לא נתקבלה על דעתו של הרב יהודה לייב גרונר, ואמר למחבר הנ"ל שלמעשה אין נוהגין כן, ולא היה עליו לפסוק כך בספרו. כשהקשה לו הרב המחבר מה"מעשה רב" הנ"ל, אמר לו הרב יהודה לייב

גרונר שאחרי אותה תפילה היה לו דין ודברים עם הרבי בענין זה, ועלה להלכה ולמעשה שאין נוהגין כן והש"ץ אינו צריך לומר מזמור לפני הקדיש.

לבי אומר לי שגם במקרה זה שקר בפיו של הרב יהודה לייב גרונר, אבל אין לי שום ראיה מוכחת. תכריע דעת הקוראים בין מכתבו של הרבי ומעשהו ברבים, לבין "עדותו" של הרב יהודה לייב גרונר.

אם לפני שנים רבות ידע הרב יהודה לייב גרונר לומר גם "איני יודע" ו"איני זוכר", הנה בשנים האחרונות זכרוננו מתחדד והולך, ואנו זוכים ל"זכרונות" אשר לא שמעתם אוזן מעולם.

כגון, מכתבו שנתפרסם בקובץ 'התקשרות' (גל' תנה, עמ' 19), "בנוגע למנהגו של הרבי בכוונות ספירת העומר". וזה לשונו:

זה מה שראינו: לפני אמירת הברכה, היה מסתכל על הנדפס באותו יום. ונראה היה שהביט לא רק על היום, אלא גם על הכוונות של אותו יום. אחר-כך, בעת אמירת 'למנצח' ו'אנא בכח', היה מדגיש הכוונה של אותו יום, ולפעמים היה שוב מביט - בעת אמירת הנ"ל - בהנדפס לאותו יום. עכ"ל הרב יהודה לייב גרונר.

כל המכיר את הרב יהודה לייב גרונר וזכרוננו, הלא ישחק לו על גודל הדיוק שהוא מפגין ב"זכרון" זה.

בפרט תמוהים הדברים אצל כל היודעים, שכשהיה הרבי מתפלל ערבית בבהמ"ד שלמעלה היה הרב יהודה לייב גרונר מתפלל בפרוזדור שבחוץ (ולא היה יכול לראות כיצד נוהג הרבי), וכשהיה הרבי מתפלל בבהמ"ד שלמטה היה הרב יהודה לייב גרונר עומד מאחוריו, ולא היה יכול לראות על מה מביטות עיניו של הרבי, ולא היה יכול לשמוע באיזו תיבה מגביה הרבי את קולו. גם אם אולי העובדות כשלעצמן נכונות, אבל לא הרב יהודה לייב גרונר הוא זה שכשר להעיד על כך.

אך לא רק הרב יהודה לייב גרונר, אלא גם כל אלו שהביטו על הרבי בעיון, הרי זה מן הנמנעות שיעין אנוש תבחין האם הרבי הסתכל בשורה של "היום" או בשורה של "הכוונות". כמו כן לא היה זה בכח אוזן אנוש להבחין האם הדגיש בשעת אמירת 'למנצח' ו'אנא בכח' את תיבת הכוונה השייכת לאותו יום.

הדגשת התיבות יכולה, אולי, להישמע למי שיאזין היטב להקלטות מתפילותיו של הרבי בשנת תשמ"ח. וראויים הם הדברים שייבדקו.

"עדות" דומה הבנויה על "זיכרוננו המתחדד והולך" של הרב יהודה לייב גרונר, מצינו במענהו לאחד מרבני אנ"ש המורה לאנ"ש הלכות ומנהגים, ששאל מהרב יהודה לייב גרונר את השאלה הבאה:

ידוע ליודעים, שיש מחלוקת בין קדמוני המדקדקים כיצד צריכים לבטא את המלים "קוויך", "קווי" וכיו"ב, האם KOVECHO, KOVEI - או: KOYECHO, KOYEI.

מכיון שהמלה "וקווי" נמצאת בהפטרות פ' לך, נשאלת השאלה כיצד ביטא רבינו את המלה הזו.

השיב הרב יהודה לייב גרונר: הרבי היה כופל את המלה לאומרה בשני האופנים!

את התשובה הזו אפשר "למכור" לכל מי שלא שמע את קריאת ההפטרה מפיו של הרבי, אבל ב"ה רבים הם שהאזינו לכל הגה בשעת קריאת ההפטרה, והם יכולים להעיד ששקר בפי הרב יהודה לייב גרונר.

אני כשלעצמי יכול רק לומר מסברא, שאילו הרבי היה כופל את המלים, או אילו היה אומר KOYEI הייתי זוכר זאת כ"מילתא דתמיהא". אבל יכולני להעיד על כך את הרה"ח ר' טוביה זילברשטרום שי', אשר לא זו בלבד שהוא זוכר שהרבי אמר אך ורק KOVEI, אלא שאף העלה זאת מיד על הכתב במוצש"ק. גם הרה"ח ר' יוסף יצחק אופן שי' זוכר בבירור שהרבי אמר אך ורק KOVEI.

הרי לנו שהרב יהודה לייב גרונר משקר אף במילתא דעבידא לאיגלויי.

העובדה הבאה תוכיח לנו, שאין להסתמך על "עדותו" של הרב יהודה לייב גרונר לא רק בנוגע לאירועי "העבר הרחוק" בשנות היו"ד והכ"ף, אלא גם במה שנוגע לאירוע פומבי שהתרחש רק לפני עשרים שנה.

ב'כפר חב"ד' נשאלה שאלת נשים חמורה, האם יש להניח לילדינו הרכים לשמוע גם ניגונים שאינם של חב"ד.

את תשובתו לשאלה מוזרה זו פרסם הרב יהודה לייב גרונר באותו עיתון (גל' 1035): שנה אחת בכנס הגדול של ל"ג בעומר מול 770 בהשתתפות הרבי, בהסכמת הרבי הזמינו את מרדכי בן-דוד, וגם בנוכחות הרבי הוא שר כמה ניגונים, לאו דווקא מחב"ד. עכ"ל.

אם כוונתו להוכיח שלא חל ח"ו איסור על שמיעת השירים של מרדכי בן-דוד, ניחא (אע"פ שניתן להוכיח זאת לאו-דוקא מהאירוע הנ"ל, אלא גם

מהעידוד שנתן לו הרבי בשעת חלוקת הדולרים באמרו לו "אין אדם שר שירה אלא מתוך שמחה".

אבל אם רצונו להוכיח מנוכחותו של הרבי שהיה זה לרצונו ולנחת-רוחו, יבואו העובדות ויטפחו על פניו; בגל' 1044 (עמ' 22-23) נתפרסמו הפרטים אודות האירוע (שהתרחש בל"ג בעומר תשמ"ג) במלואם:

לכתחילה ביקש הרבי לצאת מחדרו רק אחרי שהזמר הנ"ל יסיים את שירתו, אלא שעקב שרשרת של אי-הבנות נשתבשה התכנית, השירה נתבצעה בנוכחותו של הרבי שנאלץ להאזין לה באי-שביעות רצון ניכרת, עד כי אמר למארגנים שישובו ויקראו לו אחרי סיום השירה, מפני של"ג בעומר אינו זמן לקונצרטים אלא לנסיעה לאוהל!

שקרים לשמם (ולשמו הגדול)

מכיון שהחליט הרב יהודה לייב גרונר שהוא היחיד שיש בסמכותו למסור פרטים על כל מה שהיה נהוג בד' אמותיו של הרבי, לפיכך משתדל הוא להכחיש כל דבר שנאמר ע"י מישהו זולתו, גם אם הכחשותיו אלו אין להן כל אחיזה במציאות וניתן להפריכן בנקל.

הוא משוכנע, כנראה, שיש לו "תעודת ביטוח" לכל מה שיכתוב, שהרי תמיד יוכל להטיח את טענתו: "פלא הכי גדול, שמי שלא היה בעת ובזמן [אירוע או תהליך מסויים], מחליט וקובע מה כן היה ומה לא היה!". אבל "לשקר אין רגלים", לא להלוך בהן ולא לעמוד עליהן, לפיכך שקריו מתנפצים אל מול המציאות.

כך, למשל, בשעה שעסקו רבים בבירור סדר הכתבת המכתבים מפני רבינו, כתב הרב יהודה לייב גרונר בקובץ 'הערות וביאורים' (גל' תתכו, עמ' 78): הרבי הי' מדייק שכל תיקון, הכי פעוט, כמו פסיק או נקודה שהוסיף בהמקורי, להוסיף זה גם על ההעתק שנשאר בהמזכירות. עכ"ל.

וזה שקר גמור. וראה באותו גליון (בעמ' 83) עדות שונה לחלוטין, בדבריו של הרה"ח ר' ברוך אבערלאנדער שי'. וזה לשונו: לדידי שזכיתי לעזור בהגהת כמה מכרכי ה'אגרות קודש', חזי לי עשרות ואולי מאות אגרות שנתקבלו מאוסף המזכירות, אבל גם צילומם כפי שנשלחו למקבלי האגרת היו בידינו, ואז ראינו עשרות הגהות שלא נמצאים בהעתק ה"רשמי". עכ"ל.

והריני להביא דוגמה לדבר, שהיא רק אחת מני אלף: באג"ק כרך ט (עמ' עז-עח) נדפס מכתב אל הרב ניימארק ע"ה בעהמח"ס 'אשל אברהם', ושם נאמר (בעמ' עח): ממדריגות התחתונות שבלמוד.. מדריגה עליונה שבלמוד.

כך הוא הנוסח בהעתק המכתב שנשאר במזכירות.

אבל בגוף המכתב שנשלח תיקן הרבי בכת"ק: ממדריגות היותר תחתונות שבלימוד.. מדריגה מהיותר עליונות שבלימוד.

הרי לנו שלא כל התיקונים נוספו בהעתק המזכירות, אפילו לא תיקונים של תיבות שלימות שמשנות את המשמעות.

זאת בנוסף למקרים שהרבי רצה במכוון להעלים מאנשי המזכירות פרטים מסויימים, לפיכך ציוה להשאיר מקום חלק בשעת הדפסת המכתב, אח"כ השלים הרבי את החסר בכת"ק בגוף המכתב, אבל לא בהעתק המזכירות (כך הוא עד"מ במכתב הנדפס באג"ק כרך י' עמ' סו, שו"ה מהרה"ג כו').

ועדותו הנ"ל של הרב יהודה לייב גרונר היא, כרגיל אצלו, עדות שקר.

באותה פרשה פרסם הרב יהודה לייב גרונר שקרים נוספים (שם, גל' תתכז, עמ' 76. גל' תתלא, עמ' 120), בדבר ההוראות שקיבל הרש"מ סימפסון בקשר למכתבים הנדפסים באג"ק, שנמסרו להדפסה אך ורק איגרות שעברו את הגהת הרבי ואישורו והעתקם היה בארכיון, ומכתבים אלו היו שוב לעיני הרבי עובר להדפסתם. כמו"כ כותב שם ש"לאחרי הביורור" [על הציון הק?'] נתברר "שחלק הכי גדול שנדפס באג"ק הן מאלה שנכתבו ע"י הרמ"ל ע"ה".

דבריו הוכחו ע"י הרב אבערלאנדער הנ"ל, הן מדברים שפרסם עורך סידרת האג"ק רש"ב לוי'ן בספרו 'עבודת הקודש', הן מדברים שאמר לו הרש"מ סימפסון בע"פ והן מבדיקת האג"ק עצמן. ואכמ"ל בפרטים.

תורת שקר בפיהו

ב'כפר חב"ד' (גל' 1027, עמ' 60) כותב הרב יהודה לייב גרונר, שבהתגלותו של הרבי בב"א "ימשיך הרבי להתוועד ולדבר בשפה הרגילה - יידיש".

על כך השיבו אחד הקוראים (שם, גל' 1029, עמ' 15) משיחה מפורשת, הנדפסת ב'דבר מלכות' ש"פ משפטים תשנ"ב (והע' 53 שם), שבקיום הייעוד "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה" לע"ל, ידברו הכל בלשון-הקודש.

הרב יהודה לייב גרונר לא נשאר חייב וגם לא הודה בטעותו, אלא תלה את עצמו בשיחתו הידועה של הרבי שלדעת הרמב"ם תהינה שתי תקופות בימות המשיח, ומחדש הרב יהודה לייב גרונר, שבתקופה השניה שישתנה טבעו של העולם, רק אז יתקיים הייעוד הנ"ל של "אהפוך אל עמים שפה ברורה" (שם, גל' 1030, עמ' 16).

כל המעיין באותה "שיחה ידועה" (לקו"ש, כז, עמ' 191 ואילך), יראה כיצד הרב יהודה לייב גרונר מגלה בה פנים שלא כהלכה; הדיבור בלה"ק אינו "שינוי מנהגו של עולם" ואינו "שינוי מעשה בראשית", שהרי במשך קרוב לאלפיים שנה דברו כל האומות בלה"ק (עד דור ההפלגה). ואם השינוי של "היה עסק כל העולם (גם האומות) לדעת את ה' בלבד" אינו שינוי מנהגו של עולם, ודאי שגם השינוי החוזר לקדמותו של הדיבור בלה"ק אינו שינוי ניסי.

עוד מבואר באותה שיחה, שאם הגאולה תהיה באופן ד"זכו", יתחילו ימות המשיח מיד בביטול מנהגו של עולם (כך ביאר הרבי גם בהזדמנויות נוספות, שתהיה קפיצה מיידית לתקופה השניה). ומאי פסיקא ליה להרב יהודה לייב גרונר שהגאולה תהיה ח"ו דוקא באופן ד"לא זכו"?

ומאי פסיקא ליה להרב יהודה לייב גרונר כדעת הרמב"ם, בה בשעה שהרבי סובר שלדעת הקבלה והחסידות בענין זה הלכה כדברי הראב"ד (ראה 'שערי גאולה', א, עמ' קעד)!

ועוד, לשיטת הרב יהודה לייב גרונר (שאינה שיטתו של הרבי) שבתחילת ימוה"מ ידבר הרבי אידיש, כיצד ילמד תורה את כל העם? האם תהיינה התוועדויות באידיש לדוברי אידיש, בלה"ק לדוברי לה"ק, באנגלית לדוברי אנגלית, ועד"ז ברוסית, בצרפתית, בגרוזינית, בספרדית, בפורטוגזית וכו' וכו' - עם ועם כלשונו - והכל רק בגלל שהרב יהודה לייב גרונר החליט שבתקופה הראשונה לא ידברו כולם בלה"ק!?

מאמינים אנו שלע"ל לא יוכל עוד הרב יהודה לייב גרונר לכפות על הרבי את רצונו. וד"ל.

כי הנה החושך יכסה ארץ

בכ"ז אד"ר תשנ"ב נפלה אימה חשיכה על עם ישראל בכלל ועל אנ"ש בפרט, ולהרב יהודה לייב גרונר היתה הרווחה; מעתה פתוחה לפניו הדרך להורות לאנ"ש - בשם הרבי - כרצונו, את זה ישפיל ואת זה ירומם, ומי יאמר לו מה יעשה.

השקר הראשון(?) היה כעבור ימים ספורים בלבד, כשפרסם הרב יהודה לייב גרונר לכללות אנ"ש - בשם הרבי - את הבשורה: "רפואה קרובה ברוב שירה וזימרה". ואנ"ש - ואני בתוכם - נפתו להאמין לו ורקדו עד כלות הכחות, מפני שאיש לא העלה בדעתו שבמהירות כה גדולה הגענו למצב של "עבדים המתפרצים איש מפני אדוניו".

כמובן שהרב יהודה לייב גרונר יכול לשוב ולטעון: "פלא הכי גדול, שמי שלא היה עמי במחיצתי בשעה שהרבי אמר לי את הדברים הללו, מחליט וקובע מה כן היה ומה לא היה!" - אבל כשם ששום בר-דעת לא יאמין להרב יהודה לייב גרונר אם יספר שבאותה שעה קם הרבי ממיטת

חוליו ויצא עמו במחול, כך דעת לנבון נקל שהרבי לא אמר לו את המשפט הנ"ל.

מאז ואילך הותרה הרצועה והרב יהודה לייב גרונר היה חפשי לעשות כרצונו: תשובות בשם הרבי זרמו דרכו כמים בכל עת ובכל שעה (משא"כ מי ששאל באמצעות שאר המזכירים, שחלפו לעתים ימים ארוכים עד שמצאו שעת כושר לשאלה וקבלת מענה), רבים ממקורביו נושעו על ידו באותם ימים, בפרט מוקדי הכח כגון רי"י אהרונוב שקיבל סוף-סוף רשות לסיים את שליחותו בגלות רוסיא ורי"י גוטניק שקיבל אישור לפרסם שתוך זמן קצר יגלה אבנים טובות ומרגליות (וכספם של אלו שהאמינו להרב יהודה לייב גרונר ירד דרכו לטמיון).

[כאן עלי להודיע בבירור, שבשום אופן אין להסיק מדבריי אלו שהתשובות שניתנו ע"י הרב יהודה לייב גרונר - בשם הרבי - לפני כ"ז אדר אמינותן אינה מוטלת בספק. ודאי שהיו ביניהן גם תשובות שנמסרו אות באות מפי הרבי, אך כיום קשה לדעת איזה מהן].

תשובות מסוימות "ניתנו" לא דרך הרב יהודה לייב גרונר, אלא באמצעות "אחד המזכירים" שהוא הרב יהודה לייב גרונר שאינו הרב יהודה לייב גרונר; דהיינו, הרב יהודה לייב גרונר הסכים שיחשבו ויאמרו שזה הוא, אבל הוא לא יאשר זאת באופן רשמי, אך גם לא יכחיש באופן רשמי. ואם יאמרו שזה לא הוא, אזי הוא יסכים לאשר שהוא אינו מכחיש שזה הוא. ואח"כ יכחיש את אמירתו ואת הכחשתו גם יחד.

במה דברים אמורים? ב"הסכמתו" של הרבי ש"ניתנה" אחרי כ"ז אדר תשנ"ב ל"אחד המזכירים", שבספריו הנדפסים של הרבי אפשר לתארו בתואר הכבוד 'מה"מ'.

ב'בית משיח' (גל' 214, עמ' 51 והע' 23) יכולים אנו לקרוא שאותו "אחד המזכירים" הוא הרב יהודה לייב גרונר (ולא מצינו שום "הכחשה" מצדו), אבל בגליון אחר (מס' 269 עמ' 30) מסופר הסיפור לפרטי פרטיו ע"י מערכת הלעו"ז של "אוצר החסידים", ללא חשיפת שמו של אותו "אחד המזכירים".

אני הק' ביררתי בעקיפין (באמצעות שלוחים נאמנים) אצל כל אחד מארבעת המזכירים, וכל אחד מהם הודה בפה מלא שהוא אינו אותו "אחד המזכירים". על יסוד זה כתבתי ב'כפר חב"ד', שכל הסיפור לא היה ולא נברא, והוא אינו אלא שקר נוסף במסכת השקרנים של נאמני 'בית משיח'.

מתוך מחוייבותו של הרב יהודה לייב גרונר לאנשי 'בית משיח'
(הנמנים עם תומכי "קופת רבינו" הרב יהודה לייב גרונר), התקשר הרב
יהודה לייב גרונר למערכת 'כפר חב"ד', ותבע לדעת במפגיע, מנין לו
למונדשיין שלא הרב יהודה לייב גרונר הוא אותו "אחד המזכירים"!

כשהעבירו לו אנשי המערכת את תשובתי, נאלם הרב יהודה לייב
גרונר דומיה.

היתה זו הוכחה נוספת עבורו ל"פלא הכי גדול", שגם "מי שלא היה
בעת ובזמן" אירוע מסויים, אפשר לו להיות "מחליט וקובע מה כן היה ומה
לא היה!" - על אפו ועל חמתו.

אך כאמור לעיל, כל השקרים הקטנים והגדולים גם יחד, אינם
משתווים לזיוף שזייף הרב יהודה לייב גרונר (בעצמו או ע"י גירי דיליה) את
חתימתו של הרבי על מסמך הייסוד של "קופת רבינו", קופה שבאמצעותה
גוזל הרב יהודה לייב גרונר - המתחזה ל"נאמן ביתו של הרבי" - את הקופות
שבנשיאותו של רבינו וגורף ממון לכיסו.

וכאמור לעיל, קורא אני את הרב יהודה לייב גרונר שיתבע אותי
לדין על הדברים הללו שאני מטיח בו בריש גלי. **ועל זה באעה"ח, היום יום
ראשון כ' בתמוז תשס"ג, יהושע מונדשיין.**

פרק שני

הפרק הראשון של מכתבי זכה לתגובות מגוונות (הנעות בקשת
הרחבה שבין נורמליות שפויה לטירוף מוחלט) ובהן גם סיפורים רבים
מ'שבחי הרב יהודה לייב גרונר'. אבל - כפי שהודעתי בפרק הראשון - איני
עוסק במדותיו של הרב יהודה לייב גרונר ולא ברכילות לשמה, גם
שחיתויות ונוכלויות אינן עומדות עתה על הפרק, אלא רק בחינת מהימנותו
בקשר לדברים שהוא מוסר בשמו של הרבי.

כמו-כן התעלמתי משמועות וסיפורים שהגיעו בעילום שם או
מכותבים שאינם מוכרים לי.

היו שתמהו מה לי ולצרה הזו, וייעצו לי (מי בכנות ומי בעורמה)
להמשיך ולעסוק בבירור תולדות חב"ד ולא בפרשיות שערורייתיות.

לא לו מהם שכוונתם טובה אשיב, שלסוגיית "הגבאים
והמשרתים" הוקדשה ב'בית משיח' (גל' 44-41) סידרת מאמרים מקיפה,
החל מדורו של אדמו"ר הזקן ועד לדורו של אדמו"ר הריי"צ, ובאו בה גם
דברים בעלי ענין לדברי ימי חב"ד. ומדוע כשר וישר הדבר רק לגבי גבאים
ששירתו לפני כשישים שנה, ולא בקשר לגבאים ששירתו אחריהם? האם
דברים שהתרחשו לפני כארבעים שנה אינם שייכים ל"דברי ימי חב"ד"?

מה גם שגבאי הדורות הקודמים לא ריכזו בידם כח ושליטה כפי שהיה בדור השביעי, והראשונים גם לא התיימרו להיות "טוענים לכתר" כפי שאירע בדורנו (לצעירים שאינם יודעים, נזכיר את מבצע ההחתמה למען הכתרתו של הרב יהודה לייב גרונר אחרי ג' תמוז, בסיוע לוגיסטי שקיבל אז - ומקבל גם היום - מאת "הגדול" מכפר חב"ד, שחייב להרב יהודה לייב גרונר את כסאו ומעמדו, והם מפרכסים זה את זה כמאמר רז"ל).

כמו-כן אין להתעלם מהעובדה, שאגב עיסוקנו זה נמצאנו מבררים את מקחו של אותו צדיק, בהעמידנו על תלם שמועות וסיפורים רבים שנאמרו בשם הרבי.

באמרנו "כארבעים שנה", עלינו להתייחס לשקר שקנה את מקומו בין התגובות, אודות "חמישים שנה ששירת הרב יהודה לייב גרונר את הרבי באמונה ובמסירות-נפש"; כשם שאין אמת בחציה השני של קביעה מופרכת זו, כך אין אמת בחציה הראשון: הרב יהודה לייב גרונר שירת עד ג' תמוז תשנ"ד; ספירת חמישים שנה לאחור מאותו קיץ, מחזירה אותנו לאירוע המתואר ב'קובץ ליובאוויטש' (גל' 2) משנת תש"ד: בז' אייר התקיימה בשעטומ"צ הבר-מצוה של ה' יהודה ליב גראנער, תלמיד ישיבת תומכי תמימים בברוקלין...

מדובר שם בשבחו של אבי הבר-מצוה ומסופר גם שחדב"ג, הרמ"ש, דיבר מענייני דיומא, אבל בין שבחיו של חתן הברמ"צ לא נמנית העובדה שהוא משמש בקודש כ"יד ימינו" של הרמ"ש...

(וכבר הערנו בפרק הקודם, על השמועה שהרב יהודה לייב גרונר עזר לרבי להגיה את סידור תהלת-ה' בשנת תש"ה...).

הרב יהודה לייב גרונר עצמו אינו מתאמץ, כמובן, להפריך את בדותת "חמישים השנה", אבל כשהוא עצמו מספר על עצמו, הוא אומר (בהופעתו לפני נשות חב"ד ב'קראון הייטס', שהן - נשות חב"ד - מהוות את "חוד החנית" של "חיילי בית הרב יהודה לייב גרונר"): אני מוכרח לומר לכן, אני עם הרבי מחודש תשרי תש"ט. הרבי קרא לי מבהמ"ד ושאל אותי אם אני מעוניין לעבוד עבורו בזמני הפנוי.

מדברים שסיפר הרב יהודה לייב גרונר בשנת תשל"ט (ונדפסו מתוך סרט הקלטה; ראה 'כפר חב"ד' גל' 900, עמ' 89) למדנו קצת יותר על "עבודתו": יום אחד, בשנה הראשונה או השניה לנשיאות, הייתי במשרד, במזכירות. האמת שהייתי אז תלמיד בישיבה, ורק 'הסתובבתי' שם...

קרוב לומר שמעמדו של הרב יהודה לייב גרונר באותן שנים, היה כמעמדו של חנינא בהיכל קדשו של הרבי. מנער שליח הפך למגיה, ללא כל קשר לענייני המזכירות והמכתבים (שבהם עסקו הרה"ח: רחמ"א

חודקוב ע"ה, רמ"ל רודשטיין ע"ה ור"ג מינדעל ע"ה). סדרי ה"יחידות" נקבעו אך ורק על-פיו של הרב חודקוב, ותפקידו של הרב יהודה לייב גרונר היה לשמור על הסדר בפתח חדרו של הרבי. ממגיה התקדם לעורך ספרים ומביאם לבית הדפוס (ליתר דיוק: למעכב ההדפסה), גם כאן ללא שום סמכויות. רק כעבור שנים רבות הצליח - בכוחניותו ובשתלטנותו - להגיע לאן שהגיע.

תורה חדשה: הלכות ומנהגים

בפרק הראשון של מכתבנו הובאו כמה שמועות שווא שסיפר הרב יהודה לייב גרונר על מנהגי הרבי, והנה נוספות:

העתקה מכתיבת ידו של הרב יהודה לייב גרונר: וע"ד אמירת חייטני (בתהלים ל, ד): הרבי אמר חייטני [בקמץ], ואח"כ: חייטני [בפתח] לצאת ב' הדיעות. עכ"ל.

אך כל מי שיאזין להקלטה מתפילתו של הרבי יראה כי שקר בפי הרב יהודה לייב גרונר; הרבי אמר אך ורק "חייטני" בקמץ, כפי שהורה לרבים בלוח 'היום יום' (עמ' נג).

לגבי חילוקי המנהגים ב"הבדלה" במוצאי 'שבת חזון', שיש המבדילים על יין ונותנים לתינוק לשתות, ויש שאינם מבדילים על יין ושותים בעצמם, מובא ב'התקשרות' (גל' רט) ממכתבו של הרב יהודה לייב גרונר, שבדרך כלל היה הרבי מבדיל על יין ושותה בעצמו, אבל "באחת השנים (תשכ"ג או תשכ"ד), בעת ההתוועדות דשבת חזון, ציווה [הרבי] לגמור כל היינות וכל היי"ש שבבניין" - גם את היין שהיה בחדרו - לפיכך הבדיל במוצש"ק על מיץ-ענבים.

ומילתא דאיכא לברורי, שמעשה זה לא היה ולא נברא! הציווי לגמור את היינות היה בש"ק י"ז בתמוז תשכ"ד, ולפיכך אין לסיפור זה כל שייכות לשבת-חזון! ומכיון שאת ההבדלה היה הרבי עושה - באותן שנים - בביתו, שבו לא היתה להרב יהודה לייב גרונר דריסת רגל מעולם, הרי שכל דיווחו על אופן ההבדלה של הרבי באותו מוצש"ק אין לו רגליים.

ומכאן למנהג אחר של מוצאי ש"ק; בגל' 776 של 'כפר חב"ד' (עמ' 32) הביא הרה"ח ר"י גו"א שי' כמה שיטות בזמן קיפול הטלית במוצש"ק, ובגל' 777 (עמ' 89) הזדרז הרב יהודה לייב גרונר לפרסם שהרבי דייק לקפל את הטלית רק אחרי ההבדלה ואחרי אמירת 'ויתן לך' - לא לפני כן. עכ"ל.

כאן, כנראה, לא שיקר ביודעין, אלא שנתעלמה ממנו הלכה שאין "לא ראינו" ראייה; מהרה"ח ר' בנימין קליין שי' שמעו בשעתו, שכו"כ פעמים ביקש ממנו הרבי שיכנס אליו מיד אחר תפילת ערבית, ותוך כדי שהיה מדבר אתו - עוד לפני ההבדלה - היה הרבי מקפל את טליתו!

כמובן שאין מכאן ראייה שזו היתה דרכו של הרבי בדרך קבע, אבל ברור שאין ממש בקביעתו המוחלטת של הרב יהודה לייב גרונר שהרבי דייק לעשות זאת רק אחרי ההבדלה.

וממנהג להלכה: ב'כפר חב"ד' גל' 785 (עמ' 99) נמסר בשם הרב יהודה לייב גרונר במענה לשאלת רבים, אודות נוכחות הבעל (לא בחדר לידה, אלא) בחדר צירים שלפניו, שהרבי השיב: "אסור" (והוסיף): "ובאיסור חמור!"

אכמ"ל בפרטי הדינים, ונאמר רק שאלו דברי בורות, או, כלשונו של אחד מגדולי מורי ההוראה מאנ"ש (שניסה ללמד עליו זכות): הרב יהודה לייב גרונר אינו יודע חדר צירים מהו!

ומהלכה להוראה: בשעה שדנו אנ"ש האם ניתן לתקן בס' ה'תניא' על-פי ה"הערות ותיקונים" של הרבי, נצטרף גם הרב יהודה לייב גרונר ללוחמים ב"וועד" שהתעסק בהדפסת ה'רשימות', וכתב ב'הערות וביאורים' (מס' 770, עמ' 16) שיש "הוראה מפורשת וברורה" מהרבי, במכתבו שבו נאמרו שני דברים (אג"ק, ה, עמ' רצה):

[א] "דעתי היא שאין להדפיס התניא מחדש כי-אם בדרך פוטו מהדפוס שהוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, היא הוצאת תומכי תמימים ליובאוויטש תר"ס".

[ב] "בכמה מקומות הוצאה הנ"ל [דשנת תר"ס] צריכה תיקון.. ובל"נ בהוצאה החדשה של התניא יודפס ג"כ לוח תיקונים אליו בסוף הספר, כי לא מלאני לבי לתקן בפנים, שלא לשנות מהוצאה הנ"ל".

ומוסיף הרב יהודה לייב גרונר וכותב, שגם "ראינו מעשה רב":

בשנת תש"ג קבלו אנ"ש שי' דתל אביב - באופן יוצא מן הכלל - רשות מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע לסדר מחדש ספר התניא.. אז היתה הזדמנות הכי מתאימה להכניס התיקונים בפנים הספר, ולפועל לא עשו כן.

עד"ז - בשנת תשכ"ח - מפני טעם מיוחד - הרשה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לסדר מחדש התניא בג'רבה, תוניס.. ואעפ"כ לא הורה הרבי להכניסם בפנים התניא אז.

עכ"ל הרב יהודה לייב גרונר בהערותו.

לא ניכנס לפרטי הענין עד כמה ניתן ללמוד ממכתב שנכתב לאיש פרטי, בה בשעה שלמדונו רבותינו שהוראה לאחד אינה הוראה לרבים.

והרי ראינו, שעל אף האמור לעיל, הנה במשך השנים נכנסו - על-פי הוראת הרבי - כו"כ תיקונים לגוף ה'תניא' (כנסמן ב'הערות ותיקונים': "בהוצאה זו ניתקן").

כנראה שהרב יהודה לייב גרונר גם "לא הבחין" במכתב הבא (אע"פ שצויין אליו בהע' לאג"ק הנ"ל), מכתב שנכתב עשרה ימים לפני המכתב הנ"ל, ובו כתב הרבי למישהו אחר באותו ענין: "דעתי בזה.. אשר אין להדפיס את התניא שלא ע"י פוטוגרפיא מהוצאת תו"ת שהוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, ולמה לנו לכנוס בספיקות לקבל עלינו אחריות הגהה כיון אפשר בלאו הכי" (אג"ק, שם, עמ' ער).

מפורש יוצא שלא היתה לרבי התנגדות עקרונית לסידור ה'תניא' מחדש, אלא רק מחשש לטעויות נוספות כתוצאה מהעדר הגהה נאותה.

והנה, לענין ה"כוכבים" שבמחזור, יודע הרב יהודה לייב גרונר לספר (דבר שקר), שהרבי לא הסכים להוספת ה"כוכבים" אך ורק בגלל שחשש מטעויות דפוס (אף שלא היתה לו התנגדות עקרונית לשינויים). אבל בנדון ה'תניא' - ששם נאמר טעם זה מפורש - "נתעלם" מהרב יהודה לייב גרונר טעם זה. היכא דלא איתמר מפי הרבי - אצלו איתמר. והיכא דאיתמר מפי הרבי - אצלו לא איתמר.

ומכאן ל"ראינו מעשה רב" בקשר להדפסת התניא בשנת תש"ג; הקורא התמים הקורא לפי דרכו, עלול לקבל את הרושם שהרב יהודה לייב גרונר היה בסוד העניינים, הוא "ראה" במו עיניו את ה"מעשה רב", ויודע שהוראה זו ניתנה "באופן יוצא מן הכלל".

אבל "הוראה" זו - אם אכן ניתנה - היתה בחודש אדר תש"ב, כשהרב יהודה לייב גרונר היה בשנת חייו האחת-עשרה, ולא היה "בסוד העניינים" לחלוטין:

וכך קוראים אנו באג"ק מוהרי"צ (ו, עמ' ריא): יודיעוני בטלג[רמא] כמה תעלה הדפסת התניא.. בתבנית קטן עם מטריצים [=אמהות דפוס] וכמה תעלה בלא מטריצים, ואז אשיב להם בטלג[רמא], כי אם לא תעלה ביוקר ביותר ואשיג ללוות גמ"ח הסכום הדרוש, הנני מקוה בעזה"ת להדפיסו".

הרי שהשיקול בין הדפסת ה'תניא' ממטריצים [על-פי הוצאת תר"ס] ובין סידור מחדש - וכן ההכרעה - היו תלויים בשיקולים כלכליים

גרידא, ולא שום "הוראה באופן יוצא מן הכלל". לא היה כאן "כלל" ולא "יוצא מן הכלל".

ההסכמה להדפסת ה'תניא' ניתנה כעבור שנה, בחנוכה תש"ג (שם, יב, עמ' קפט): "הנני מסכים להדפסת התניא". ללא התייחסות מיוחדת לצורת ההדפסה, ונראה שלא נצרכה הסכמה סופית זו אלא רק מפני שהיתה כרוכה בהוצאת כספים באה"ק מקופתו של הרבי.

יתכן גם שלא היתה "הוראה" כלשהי בקשר לאופן ההדפסה; ודבר זה למדתי ממה ששמעתי בילדותי בתל-אביב, שדעתו של הרבי (באותה שעה חדב"נ מוהרי"צ) לא היתה נוחה כלל מההדפסה בסידור אותיות חדש, ושאל את הרה"ח ר' פנחס אלטהויז ע"ה (ב"נזיפה ידידותית"): מי נתן לכם רשות להדפיס בצורה זו?!

גם אז נבע חששו של הרבי מטעויות חדשות, וכעבור כמה זמן - כשבדק ונוכח לראות שההגהה היתה מדוייקת - האיר פניו בחיוך לר' פנחס הנ"ל ואמר לו: "נישקשה" (די טוב)...

[וזאת למודעי, שבאותה מהדורה שינו בלשון ה'תניא' וכתבו (בפ' כח) "כאולתו" (כל' הפס' משלי כו, ד), במקום "באולתו" כפי שהיה בדפוסים הקודמים. ושינוי זה לא היה לרצון לפני זקני החסידים].

לאור זאת מובן מדוע לא שלח להם הרבי לתקן ולשנות, מפני שלא סמכה דעתו על אנשים חסרי ניסיון בהדפסה, ולא היה מסכים שמפעל כזה יתבצע מעבר לים שלא תחת עינו הפקוחה. ולא היתה זו כלל "הזדמנות הכי מתאימה להכניס התיקונים בפנים הספר" כדעתו של הרב יהודה לייב גרונר.

גם הדפסת ה'תניא' בג'רבה - בסידור אותיות חדש - לא נעשתה "מפני טעם מיוחד" (שמדברי הרב יהודה לייב גרונר ניתן להבין שטעם זה נגלה רק ל'יודעי ח"ן' והוא בתוכם), אלא "מסיבות טכניות" גרידא: שבאותו מקום ובאותה שעה לא היתה קיימת אפשרות טכנית ל"הדפסת צילום" ראויה לשמה. ויעידו על כך עמודי ה'הוספות' שנדפסו בצילום, שלא תואר להם ולא הדר ובקושי ניתנים לקריאה.

גם בגוף ה'תניא' עצמו נפלו שיבושים רבים בהוצאה זו. לפיכך מובן עוד יותר מדוע לא עלה בדעתו של הרבי להפקיד בידי "הבחור הזעזער" גם את תיקונו של ה'תניא' משיבושיו הישנים.

ה"אחריות" על ס' המנהגים

בפרק הראשון של מכתבנו הובאו דברי הרב יהודה לייב גרונר, ש"האחריות" על ס' המנהגים ניתנה לו לבדו, ואין לאיש זולתו רשות לעסוק בזה. שם הבאתי את השובר ליומרתו זו מדברי הרבי אלי, ובינתיים נודע לי אודות מקרה נוסף, שגם הוא שוברו בצדו:

כשערך הרב רא"י הולצברג את קובץ מנהגי חב"ד בענייני הריון ולידה, ביקש (בתחילת תשנ"ב) להכניסו אל הרבי ע"י הרב יהודה לייב גרונר. הרב יהודה לייב גרונר, כמובן, מיאן להראות את הקובץ לרבי, שהרי רק הוא לבדו ואין זולתו בכל הנוגע לענין המנהגים.

הקובץ נמסר לרבי באמצעות מזכיר אחר, והרבי, הנה לא זו בלבד שלא נזף במחבר על שהעז לנגוע ב"אחריותו" של הרב יהודה לייב גרונר למנהגי חב"ד, אלא אף תיקן שני דברים בקובץ: מחק את מנהג פתיחת הארון בחודש התשיעי להריון [שאינו הוראה לרבים], והורה להוסיף בדבר המתנת שבעה ימים כשהברי"מ נדחית מפני צהיבות הילוד.

לו לבדו נאמר בדיבור

בפרק הראשון של מכתבנו, התייחסנו להכרזת השקר "רפואה קרובה ברוב שירה וזימרה", שבישר הרב יהודה לייב גרונר בשם הרבי, ימים ספורים אחרי האירוע של כ"ז באדר; שקר זה מתייחד בפירסום הגדול שניתן לו, אבל בהחלט לא היה יחיד מסוגו מבחינת שקרי הרב יהודה לייב גרונר באותם ימים:

שניים מתלמידי "אהלי תורה" באותם ימים, הת' נתן ב"ר י"מ גורארי שי' והת' פסח צבי שמרלינג שי' מסרו לרבי באמצעות הרב יהודה לייב גרונר, דו"ח על מבצע לימוד מסויים שנערך בישיבה בשבועות הסמוכים לכ"ז אדר. כעבור כמה ימים מסר הרב יהודה לייב גרונר לת' הנ"ל, שהרבי אמר "אזכיר על הציון!" הם נדהמו ושאלוהו: "הרבי אמר?! "כן!" השיב להם הרב יהודה לייב גרונר, "הרבי אמר"!

לשקר זה לא ניתן פירסום בזמנו, מפני שכבר באותה שעה

חסימת מעני הרבי ומעיינותיו

רבים שואלים ודורשים: היתכן שהרבי שתק להרב יהודה לייב גרונר על כל תעלוליו אלו?!

ברי לנו שבהיכל קדשו נזף הרבי בהרב יהודה לייב גרונר, אבל כל עוד לא נראה את יומניו המקוריים של הרב יהודה לייב גרונר לא נדע את הפרטים המדוייקים. ברם, נזיפה ברבים היתה גם היתה! ומעשה שהיה כך היה:

הרה"ג ר' גבריאל ציננער שליט"א (מחבר סידרת הספרים "נטעי גבריאל") נהג לשאול את הרבי בעניינים שונים, והרבי היה עונה לו על כל מכתב ומכתב. במקרים אלו נהג הרב יהודה לייב גרונר להתקשר אל הרב ציננער

בטלפון, להודיע לו את תוכן המענה, והיה מסיים באמרו שאי"ה ישלח לו בדואר העתק מגוף המענה.

אלא שרק לעתים נדירות טרח הרב יהודה לייב גרונר לשלוח את העתקי התשובות [וגם כשכבר נשלחו, קרה מקרה שהמכתב לא הגיע ליעדו (היה זה, כמדומה, מכתב ברכה מהרבי לפתיחת ביכ"נ), או-אז שלח הרב יהודה לייב גרונר שנית העתקה מהמכתב. לבסוף הגיע גם המכתב הראשון, באיחור, והנה: לא הרי זה כהרי זה... והרב ציננער לא יכול היה לדעת איזה מהם הוא מכתבו של הרבי ואיזה מכתבו של הרב יהודה לייב גרונר...].

נחזור לענייננו; הרב ציננער היה מתקשר להרב יהודה לייב גרונר שוב ושוב לקבל את העתקי המכתבים, ולא נענה (התירוץ הרגיל היה: "עכשיו אני עסוק"...). אז התרעם עליו הרב ציננער, וכתב לרבי שזה זמן רב שאין הוא מקבל את תשובותיו של הרבי למכתביו.

תגובתו של הרבי ניתנה בשיחת חג השבועות תשמ"ה, שבה הביע ברבים את תרעומתו על השליח שאינו עושה שליחותו; הרבי ממש התנצל בפני כל אלו שכותבים אליו ומחמת שאינם נענים רוחם נופלת עליהם. לפיכך חייבים להודיע - אמר הרבי - שאין הדבר תלוי בו אלא במזכירות! המזכיר הוא זה שאינו מוסר את התשובות לשואלים, ולפיכך אין להם כל סיבה לנפילת הרוח (הרבי האריך בזה יותר ויותר).

אחרי החג התקשר הרב יהודה לייב גרונר אל הרב ציננער, וברוב חוצפתו בא אליו בטרונאי על מה שהלה עולל לו בכך שהתלונן בפני הרבי על שאינו מקבל את התשובות למכתביו! בתוך הדברים חשף הרב יהודה לייב גרונר באזניו "סוד מן החדר": גם אחר-כך, בחדרו, צעק עלי הרבי...

וראה זה פלא: אפילו אחרי אותה שיחה לא מסר הרב יהודה לייב גרונר לרב ציננער את העתקי המכתבים!

ופלא על כל פלא: צילומי כמה מהתשובות שכתב הרבי לרב ציננער - כולן בגוף כתי"ק של הרבי! - עשו דרכן ל'בית משיח', ואחרות ל'תשורה' שנדפסה לרגל חתונת נכדו של הרב יהודה לייב גרונר, בח"י אלול תשס"א...

(וראה עוד להלן על תשובה בכת"ק של הרבי, שנותרה באמתחתו של הרב יהודה לייב גרונר ותוכנה לא נמסר מעולם לשואל, אך נתפרסמה בב"מ).

בכך לא תמו תעלוליו של הרב יהודה לייב גרונר לאותו רב; הרב ציננער הכניס אל הרבי את ספרו "מהר"ם חלאווה על מס' פסחים עם ביאורי נטעי גבריאל", ביום רביעי או חמישי בשבוע. ביום ראשון הסמוך עבר הרב ציננער בחלוקת הדולרים, והרבי אמר לו: בקשר לספר ששלחת לי, כתבתי הערה לענין "חצי שיעור" ותשובת ה'צמח צדק' באותו ענין. האם קיבלת את מה שכתבתי? הרב ציננער לא ידע במה המדובר, מפני שהרב

יהודה לייב גרונר לא טרח למסור לו את מענה הרבי. הרבי פנה מיד להרב יהודה לייב גרונר והורה לו שימסור לרב ציננער את המכתב.

וראה זה פלא: עד עצם היום הזה לא נתקבלה הערתו של הרבי אצל הרב ציננער...

"חיבת הקודש" של הרב יהודה לייב גרונר לכת"ק של הרבי אינה יודעת שובעה; להלן מקרה נוסף שבו עיכב הרב יהודה לייב גרונר באמתחתו תשובה בכת"ק של הרבי, מבלי להעתיקה ולהעבירה לייעדה, ובדידי הווה עובדא:

לפני כשלושים שנה שאלתי את הרבי במכתב, שאלה על דבריו בשיחה, ותשובה לא קבלתי. מכיון שלא היה זה המקרה הראשון שלא נענית, לא יחסתי לכך משמעות מיוחדת.

אחרי ג' תמוז תשנ"ד גונבה לאוזני שמועה, שבחדרו של הרב יהודה לייב גרונר נמצא מכתבי הנ"ל, ועליו רשומה תשובה ארוכה בגוכי"ק של הרבי.

רק בשלהי תש"ס זכיתי "לקבל" את המענה, שנדפס - צילום הכתי"ק, העתקתו וביאורו - על פני כשני עמודים ב'בית משיח' (גל' 289).

"המזכיר הנאמן" שמר את הכתי"ק בנאמנות בבית-גנזיו הפרטי, ולא טרח כלל להעתיקו ולשלחו לייעדו.

כתבים אלו בכת"ק של הרבי הגיעו להרב יהודה לייב גרונר בדרכים ישרות (פחות או יותר); אחרים, לעומתם, הגיעו לידי בגניבה: אחד מאלו הוא המכתב שכתב הרבי בגוכי"ק אל חותנו אדמו"ר הרי"צ בשנת תרצ"ב (בדבר פרסום ענייני מופתים), וזמן קצר אחרי ג' תמוז העניק הרב יהודה לייב גרונר באדיבותו צילום מהמקור שבידו ל"פרסום ראשון" בגל' 629 של 'כפר חב"ד' (באותה שעה - "מסיבות מבצעות" - טרם עלה הרב יהודה לייב גרונר על הסוס של 'בית משיח', שאותו רתם ואליו נרתם מאוחר יותר, בבחי' "נושאות ומנושאות", כידוע ל"ח).

כדאי לשים לב גם להקשר שבו נתפרסם המכתב: באותו גליון מפרסם הרב יהודה לייב גרונר את דרשתו "באחת ממושבות אנ"ש בנאות-דשא", דרשה שבה הוא מפליא את המופתים שנעשו באמצעותו, הן לפני ג' תמוז בו ברגע שבו הוא נכנס להזכיר מישהו בפני הרבי, והן אחרי ג' תמוז מיד אחרי שהוא נכנס להתפלל בחדרו הק' של הרבי. לימים ידאג הרב יהודה לייב גרונר לפרסם גם את המופתים המתגלגלים ב'אוהל' בכל עת שהוא ניגש "להזכיר על הציון".

[אגב: במצורף לאותו מכתב מסר הרב יהודה לייב גרונר לפירסום גם קטע מה'רשימות' של הרבי, אותן 'רשימות' שהוא היה נגד הדפסתן (אחרי שיצאו מרשותו), בטענה ש"הרבי גנז את ה'רשימות' ולא רצה בפירסומן"! נסיגה חלקית מעמדתו זו היתה רק כעבור זמן קצר, כשעלה לרגל אל ר"י גוטניק, שתמך בהדפסת ה'רשימות'].]

שני מכתבים נוספים מהרבי לחותנו, גם הם משנת תרצ"ב, שמר הרב יהודה לייב גרונר ל"פרסום ראשון" ב'תשורה' לחתונת נכדו (ח"י אלול תשס"א).

למיטב ידיעתי הגיעו מכתבים אלו (ונוספים?) אל הרבי, בשנות חייו האחרונות של ר"ח ליברמן ע"ה, שעשה "סדרים" בחדריו ומסר לרבי את חבילת המכתבים הזו.

בכל אופן שהוא, אין ספק שהמכתבים הללו צריכים היו להימצא בעזבונו של הרבי ולא בבית-גנזיו הפרטי של הרב יהודה לייב גרונר.

סיפור נוסף על עיכוב תשובות, מסיפורי הרה"ח ר' לייבל זייאנגן ש'י:

רל"ז השיג בהשתדלות רבה כת"י מקבלת האריז"ל, ושלחו לרבי בסוברו לתומו שהדברים כתובים בגוף כתי"ק של האריז"ל. בהיותו אח"כ ב'יחידות' הודה לו הרבי על כתי"י, כי אף שהוא מגורי האר"י ולא מהאר"י עצמו, אבל חשיבותו רבה בהיותו יקר המציאות. אגב כך אמר לו הרבי שהוא שלח לו - לרל"ז - מכתב באותו ענין.

ר' לייבל התפלא שהמכתב לא הגיע אליו, וכך - בעיצומה של ה'יחידות' - קרא הרבי להרב יהודה לייב גרונר ושאלו מדוע לא שלח את המכתב (ולא תשובות נוספות מהזמן האחרון).

במקום להתנצל החציף הרב יהודה לייב גרונר פניו, ובמעמדו של הרבי נזף על רל"ז: אין לך מה לעשות אלא רק לבלבל לרבי את המוח בדברים אלו?! מיד אתן לך את המכתבים!

כמובן שהרב יהודה לייב גרונר לא נתן לו לא את המכתב הזה ולא את שאר התשובות.

הרה"ח ר' יהושע ראסקין העביר פעם אל הרבי מכתב דרך הרב יהודה לייב גרונר, והמענה התמהמה מלהגיע. מדי יום ביומו וכמה פעמים ביום שאל ר"י את הרב יהודה לייב גרונר האם נתקבל מענה, ותשובתו היתה שלילית.

במעמד חלוקת הדולרים הקרוב עבר ר"י לפני הרבי, והרבי פנה ואמר לו: קבלתי את מכתבך ועניתי עליו, האם קבלת את המענה? ר"י לא הגיב, והרבי פנה מיד להרב יהודה לייב גרונר: נתת לו את התשובה? הרב יהודה לייב גרונר השפיל את מבטו ומלמל משהו כמו: איך האב אים ניט גיזעהן [=לא ראיתי אותן]... [כל האירוע המביך הזה מתועד, כמובן, בוידאן].

מזלו של ר"י ראסקין שפר עליו ממזלם של הרב ציננער ור"ל זאיניץ (ורבים אחרים), והוא זכה לקבל - אף כי באיחור - את המענה שהרב יהודה לייב גרונר עיכב במשרדו בשרירות לבו.

במקרה זה יכולים אנו לנסות ולרדת לסוף דעתו של הרב יהודה לייב גרונר, בטעם עיכוב המענה: ר"י ראסקין ייצג את המוסד 'חמ"ה', שלא עבד בשיתוף פעולה עם המוסד 'עזרת אחים'. הרב יהודה לייב גרונר היה נוטה לצדם של 'עזרת אחים', וכנראה שהמענה של הרבי לא היה לרוחו, לפיכך ניסה להעלימו.

מהדורות וגירסאות בסיפורי הרב יהודה לייב גרונר

בדבריו בהתוועדות הנזכרת לעיל (שהוקלטה, ונדפסה ב'כפר חב"ד', גל' 900, עמ' 85), סיפר הרב יהודה לייב גרונר את הסיפור הבא:

פעם, במוצאי שבת, התקשר יהודי בטלפון למזכירות, וסיפר שאשתו במצב קריטי... "טלפנו לבית של הרבי ותמסרו את המצב". כך עשינו, טלפנו לביתו של הרבי ומסרנו את הכל לרבי. למחרת בבוקר... אמר לי [הרבי] לטלפן לאיש הזה ולשאול אותו מה היה בשבת בשעה חמש בבוקר... והוא [אותו יהודי] סיפר לי, שבשבת לפנות בוקר בשעה חמש בדיוק צלצל אליו הרופא שהמצב נהיה מאד קריטי... מאוחר יותר הרבי אמר לי: "יש לי טעם מיוחד מדוע רציתי שהוא יידע שידעתי בדיוק מה היה בחמש לפנות בוקר"...

והרי אותו סיפור כפי שסיפרו הרב יהודה לייב גרונר כעבור חמש-עשרה שנה (הנחה מוגהית נדפסה ב'כפר חב"ד', גל' 629, עמ' 23):

לפני מספר שנים טלפן אלי אברך אחד. זה היה במוצאי ש"ק והוא ביקש שאכנס אל הרבי להודיע שזוגתו במצב מאוד מסוכן ל"ע... כאשר נכנסתי אל הרבי ומסרתי את הבקשה, הרבי אמר לי לקרוא לרב חדקוב שייכנס אליו. הרב חדקוב נכנס, וכשיצא ביקש ממני [הרב חדקוב] לקשר אותו עם אותו אברך, כיוון שיש לו מסר מהרבי אליו... כעבור זמן טלפן אלי האברך ואמר... הרב חדקוב אמר לי שהרבי ביקש למסור את הדברים הבאים - "בשבת לפנות בוקר, בשעת 5:25 חלתה זוגתך... ואז חשבתי עליה. אתה חושב שהרופאים עזרו לה? דע שאני חשבתי עליה". האברך הוסיף וסיפר לי גם, שהרב חדקוב הוסיף ואמר לו, שהרבי אמר גם

את הסיבה לכך שהוא מגלה את הדבר לאותו אברך, אבל את זה הוא לא סיפר לי...

הרי לנו דוגמה מאלפת למהימנותם ודייקנותם של סיפורי הרב יהודה לייב גרונר, דבדידיה הוה עובדא!

בפרק הנוכחי נדרשנו כבר פעמיים לדרשתו הנ"ל של הרב יהודה לייב גרונר (בגל' 629 של 'כפר חב"ד'), אך עוד בה שלישיה:

הרב יהודה לייב גרונר מספר שם על ניחום-אבלים שערך הרבי [בשנת תשי"ד] אצל האדמו"ר מנובומינסק (בציטוט מלשונו של הרבי באותה שעה, מכונה הוא "דעם אלטן נאוואמינסקער רבי'ן". ביטוי מופרך לגבי אדמו"ר בחיים חיותו!), ועל דברים שהשמיע הרבי באותה שעה לביאור הנוסח "המקום ינחם אתכם", ביאור שהפליא את האדמו"ר מנובומינסק.

זכרונו של הרב יהודה לייב גרונר בגד בו כעבור חמישים שנה, מפני שאותו ביאור לא נאמר ע"י הרבי אלא ע"י האדמו"ר מנובומינסק עצמו, ואילו הרבי ביאר באותה הזדמנות את הנוסח הנ"ל באופן שונה לחלוטין, בביאור ארוך ועמוק בדרך החסידות (שני הביאורים נדפסו בס' "תורת מנחם - מנחם ציון", ב, עמ' 347 ואילך, מרשימה שנרשמה באותה שעה).

הרב יהודה לייב גרונר מסייע למחבר ספר!

בפרק הראשון של מכתבנו הובאו דוגמאות רבות למכשולים שהציב הרב יהודה לייב גרונר בדרכם של סופרים וספרים; לשם שינוי נביא דוגמה מחיבור שהרב יהודה לייב גרונר הושיט לו את ידו האוהדת ואפילו סייע בידי המחבר:

לפני כעשרים שנה התחיל הרה"ח ר' אברהם קוטלרסקי שי לעבוד על איסוף איגרות-קדשו של הרבי שנכתבו באנגלית, והוצאתם לאור. הוא שאב עידוד מהרב יהודה לייב גרונר שהואיל אפילו לתת לו כמה מכתבים כאלו [השווה למסופר בפרק הקודם, אודות הימנעותו מנתינת מכתבי הרבי לספרים מסויימים, אף שהרבי עצמו היה מעוניין שמכתביו ינתנו להם].

ר"א הנ"ל לא ידע שהרה"ח ר"נ מינדעל עוסק גם הוא באותה עבודה, ולתומו פנה גם אליו בבקשת עזרה. ר"נ הופתע מהעובדה שעוד מישהו זולתו מתכוון להו"ל את המכתבים הללו, ונדהם מכך שהרב יהודה לייב גרונר מסייע בידו.

מיד כתב ר"נ מכתב להרב יהודה לייב גרונר שתוכנו: תמיהני עליך, הרי ידוע לך היטב שאינך "ראש המזכירות", ידוע לך שאני הוא

האחראי על המכתבים וגם ידוע לך שכבר כמה שנים שאני מכין אותם לדפוס, וכיצד זה אתה נותן את ידך למי שרוצה לעסוק בדיוק באותה עבודה!?

בסוף מכתבו רשם ר"נ מינדעל: העתק לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

מכתבו זה ותשובת הרבי עליו מונחים בארכיונו של ר"נ מינדעל; בתשובתו מאשר הרבי שלהרב יהודה לייב גרונר אין שום שייכות למכתבים בכלל ולמכתבים שבאנגלית בפרט, ועל דברי ר"נ מינדעל שהוא מתפלא על הרב יהודה לייב גרונר רשם הרבי: אין פלא בנוגע לגראנער...

סיפור זה ודומיו "מקפיצים" אנשים מסויימים: איך אפשר לומר שהרבי העסיק ברנש שכזה?! ואם בכל זאת העסיקו, זאת הראיה שאין אמת בסיפורים!!!

אבל זו גישה שאינה תורנית ואין בה ריח תורה כלל וכלל; הכל יודעים שאלישע הנביא העסיק את נערו גיחזי, שעליהם אמרו רז"ל: הוא - אלישע - קדוש, ומשרתו אינו קדוש (ברכות י, ב). ואולי מי שידע את סוד העסקתו של גיחזי (ואני איני יודע), יוכל לדעת גם את סוד העסקתו של הרב יהודה לייב גרונר. אפשר וניתן להבין זאת גם ע"פ פשט, כדברי הגמ' בסנהדרין (קז, ב) על אלישע שדחאו לגיחזי בשתי ידיו. וד"ל.

שקרים משקרים שונים

בגדרי השקר של נביא השקר "אשר יזיד לדבר בשמי את אשר לא צויתי", מצינו שני סוגי שקרים: האחד, מי שמתנבא מה שלא שמע ואומר שכך שמע (מעין השקרים הרבים של הרב יהודה לייב גרונר שמנינו במכתב הקודם ובמכתב הנוכחי, שמסר בשם הרבי דברים שהרבי לא אמרם ולא עשאו מעולם); והשני, מי ששמע דברים שאמר חבירו הנביא בשם הקב"ה, והלך השקרן ופרסם גם הוא את אותם הדברים, באמרו שהוא עצמו שמע אותם מפי הקב"ה.

בשקרי הרב יהודה לייב גרונר מצינו גם את הסוג השני:

ומעשה שהיה כך היה; בתחילת שנת תשמ"א ביקשה הנהלת "בית רבקה" דקראון-הייטס מהרה"ח ר' אליעזר ליין שי', שינדב "כתר" לספר-תורה שאותו כתבו באותה שעה בהתאם להוראת הרבי. ה"כתר" הוזמן מיד, אך סיום כתיבת הס"ת והכנסתו נדחו עד לאחר חגה"ש שלאותה שנה.

הסיום נערך (בקנדה) ביום ראשון בשבוע, ולמחרתו - ביום שני - הובא הס"ת לני. כדי לקרוא בו במניין של הרבי. מרגע שה"כתר" הונח על הבימה לא גרע הרבי את עיניו ממנו ובחן אותו מכל צד. אך משנקרא הרבי לעלות לתורה שוב לא הביט בו עוד.

התורם, ר' אליעזר הנ"ל, נתכבד ב"גלילה" ועמד ליד הרבי, וכשיצא הרבי את ביהכ"נ יצא ר"א אחריו. ביציאתו הביט הרבי על הרה"ח ר' בנימין קליין שי' ורמז לו שיגש אליו. את הדברים שאמר הרבי לר' בנימין שמע ר"א פעמיים, פעם ראשונה בשעת אמירתם לר' בנימין ופעם שניה בשעה שר' בנימין חזר עליהם באזניו.

הרבי שאל: מי נדב את הכתר? ור' בנימין השיב: לייזער ליין.

- אה, נו! - הגיב הרבי - לו הרי אפשר לומר! ("אים קאן מען דאך זאגן!"). הרי דובר שהלוחות היו מרובעות, הבטתי ב"כתר" וראיתי שאפשר לתקן אותו מבלי לקלקלו. אפשר לחבר "פס" למעלה ולעשות את הלוחות מרובעות.

וזאת לדעת, כי בשבת שאחרי פורים תשמ"א אמר הרבי את שיחתו הידועה בדבר שלילת עשיית "לוחות" עגולים, ועליהם להיות מרובעים כפי שהיו לוחות הברית. אבל מכיון שה"כתר" הוזמן לפני אמירת השיחה, לא שמו לב לשנות את ה"לוחות" שעליו בהתאם להוראת הרבי.

ר' אליעזר ליין נגש מיד לארון-הקודש, הוריד את ה"לוחות" ולקחם עמו כדי לתקנם. כעבור זמן קצר התקשרו אליו מהנהלת "בית רבקה" להודיעו, שבזה הרגע טילפן אליהם הרב יהודה לייב גרונר וסיפר שהוא היה עכשיו אצל הרבי, והרבי אמר לו שהביאו "כתר" חדש עם "לוחות" עגולים, ויש לתקן זאת מיד!

הדברים נשמעו לר"א הנ"ל תמוהים: לפני שעה קצרה התבטא הרבי ש"לו - ללייזער ליין - אפשר לומר" ללא חשש, ומדוע זה חזר הרבי על הדברים גם באזני הרב יהודה לייב גרונר כדי שיזרז את ביצוע ההוראה?

מה התברר? הרב יהודה לייב גרונר הגיע מביתו ל-770, ושמע מ"נעריו" שהרבי אמר משהו לר' בנימין קליין. הרב יהודה לייב גרונר לא יכול היה לסבול שממנו יפלא דבר והרבי יעשה משהו מבלי לשתף אותו בסוד הענין, לכן עמד על ר' בנימין ולחץ עליו כבמדקרות חרב עד שהוציא מפיו את דברי הרבי. ברגע ששמע את הדברים לאשורם, נחפז הרב יהודה לייב גרונר להתקשר למנהל "בית רבקה" ואמר לו כדברים הללו: הרבי אמר לי להורות לכם וכו'... וכל זאת עוד לפני שנכנס אל הרבי באותו יום!

הוא אשר אמרנו, שהרב יהודה לייב גרונר "נתברך" גם בסוג השקר של המתנבא מה שנאמר לחבירו.

כפי האמור בפרק הראשון של מכתבי, נתברך הרב יהודה לייב גרונר גם בשקרים שאין לו בהם טובת הנאה כלשהי, והם נאמרים כשקרים לשמם מפני שלימד לשונו דבר שקר.

דוגמה לתופעה חולנית זו ניתנת לצפייה בוידאו מחלוקת הדולרים בתאריך ב' מרחשון תשמ"ח; נראים שם הרה"ח ר' שמואל לאנגזאם ובנו שי', שבאותם ימים מלאו לו שלוש שנים, ואחר נתינת הדולר לילד מעניק הרבי לילד דולר נוסף יחד עם ברכתו הק' לרגל התספורת ותחילת החינוך וכו'.

כשהם עומדים לצאת מאת פני הרבי, פונה הרבי לפתע אל האב ושואלו: האם מסרת עבורי מכתב? [כמנהגו בשנים עברו, שכתב לרבי בהגיע בניו לגיל זה], ר' שמואל נותר נדהם ללא מענה, אך הרבי לא המתין לתשובתו והמשיך: מפני שאם תמסור מכתב הרי שגם אשיב לך במכתב!

אמרנו שר' שמואל לא השיב לרבי, אבל תשובה מיידית הגיעה - תוך כדי דיבורו של הרבי - מכיוונו של הרב יהודה לייב גרונר: כן! המכתב מונח במזכירות!

וזאת בשעה שלא היו דברים מעולם! בפעם זו לא כתב ר' שמואל שום מכתב, מפני שהעדיף שהילד יתברך ישירות מפי הרבי, ולא רצה לגשת אל הקודש פעמיים באותו ענין, גם במכתב וגם בשעת חלוקת הדולרים!

לכן נותר נדהם על עמדו כשהרבי שאל אודות המכתב, ועוד נוספה לו פליאה לתדהמתו: כיצד זה מודיע הרב יהודה לייב גרונר לרבי שהוא ראה במזכירות מכתב שלא נכתב?...

אבל מי שהתרגל לשקר במשך עשרות שנים, אין תימה שיכול לשקר לרבי מבלי להניד עפעף גם במקום שאין אנו מבינים כלל מה לו לשקר.

הרב יהודה לייב גרונר, ר"א ליין ו"בית רבקה" חוברים לסיפור אופייני נוסף:

בקין תשנ"ב פנה הרה"ח ר"א שמטוב אל ר"א ליין, והציע לו מישרת ניהול מסויימת ב"בית רבקה". ר"א התנה את הביצוע בקבלת הסכמה וברכה מהרבי.

המכתב נמסר באמצעות הרב יהודה לייב גרונר, אך הפעם - שלא כדרך התשובות המהירות שהגיעו באמצעותו אחרי כ"ז אדר - עברו כמה ימים ומענה אין. שאל ר"א את הרב יהודה לייב גרונר מה קורה עם מכתבו, והרב יהודה לייב גרונר השיב לו שבמכתב יש כמה "עניינים פתוחים" ואין הוא יכול להקריאו לפני הרבי בצורה שכזו!

הרב יהודה לייב גרונר הואיל לבאר את דברי עצמו: מריח כאן ענין של השגת גבול! אני צריך לדעת בדיוק מה אתה הולך לעשות שם, מתוך איזה משרד אתה עומד לעבוד ואת רגליו של מי אתה עתיד לדחוק...!

[במאמר מוסגר: ב"בית רבקה" עבדו באותו זמן רעייתו של הרב יהודה לייב גרונר ושתי בנותיו...].

ר"א הסביר לו באר היטב שהמישרה המוצעת לא היתה קיימת מעולם, אין בה השגת גבולו של איש מעובדי המוסד, ואם בכל זאת הרבי יהיה סבור שיש כאן ריח של השגת גבול, הרי שידידו משוכות לחלוטין מהצעה זו!

הרב יהודה לייב גרונר התחיל לקלוט, ואמר לו: איך וועל זיך דורכריידן וועגן דעם מיט מיינע מענטשען און איך וועל באשליסן [אתייעץ עם אנשיי ואחליט]...

התייעץ הרב יהודה לייב גרונר עם רעייתו (כמארז"ל אימליך בדביתהו), ובאמצע הלילה הודיע לר"א הנ"ל שהרבי הסכים לקבלת המשרה וגם נתן את ברכתו.

עם בוקר כבר ידעו צוות עובדי "בית רבקה" את הבשורה המרנינה עוד לפני הוועד המנהל, שהם קיבלוה תחילה מ"מקור ראשון" מביתו של הרב יהודה לייב גרונר...

בסיפור זה ראינו כיצד נהג הרב יהודה לייב גרונר "לסנן" מכתבים שלא היו לרוחו; כמוכן שאין לראות בזה מקרה יחיד וחריג, ורבים רבים מעידים על תופעה מוזרה זו שהיתה אצלו דבר שבשגרה.

היתה זו "מסננת דו-כיוונית": לא כל המכתבים זכו להיכנס אל הקודש פנימה, ולא כל אלו שנכנסו וזכו למענה, הגיעו למענם וייעדם.

ובאלו שלא הגיעו היו שני סוגים: הסוג הראשון, אלו שהרבי ציוה על הרב יהודה לייב גרונר במפגיע לתתם ולא לעכבם, והרב יהודה לייב גרונר אמנם מסרם לייעדם; הסוג השני, אלו שהרבי ציוה על הרב יהודה לייב גרונר במפגיע לתתם ולא לעכבם, אך הרב יהודה לייב גרונר עמד על שלו ולא מסרם לבעליהם עד עולם.

נחזור למשפחת ליין ולתשובות שקיבלו מהרב יהודה לייב גרונר בשמו של הרבי; כשהשתדך הרה"ח ר' יהושע ליין שי' עם אחות אשתו של אחיו ר' אליעזר, הורה להם הרבי (כדרכו בקודש בכגון דא): "ידורו בשכונה אחרת".

כעבור כמה שנים (אחרי כ"ז אדר), החליט ר"י הנ"ל לעקור מאותה שכונה לשכונה אחרת, והעלה במכתבו אל הרבי שתי הצעות לשתי שכונות אחרות.

המכתב נמסר ע"י הרב יהודה לייב גרונר, שהפעם הזדרז להשיב: הרבי הורה בידו להתגורר כאן! בקראון-הייטס!

השתומם השואל: הרי אנו שני אחים הנשואים לשתי אחיות, ומשום כך הורה לנו הרבי במפורש שלא נדור כאן אלא בשכונה אחרת?!

נזף בו הרב יהודה לייב גרונר: כלום איני יודע שאתם נשואים לשתי אחיות? כמובן שאמרתי זאת לרבי ובכל זאת הרבי הורה: כאן!

הרי לנו "מעשה רב" של הרב יהודה לייב גרונר, שאחרי כ"ז אדר חזר בו הרבי משיטתו במשך כל השנים, ומכאן ואילך מותר לשני אחים הנשואים לשתי אחיות להתגורר גם באותה שכונה! ובא ל'קראון הייטס' גואל...

היו שטרחו לשלוח לי את הסיפור דלהלן, שלדעתם מקומו יכירנו באוסף סיפורי שקריו של הרב יהודה לייב גרונר:

חבר מערכת 'כפר חב"ד' סיפר שבדידיה הווה עובדא, שהוא ישב במשרדו של הרב יהודה לייב גרונר בשעה שנכנס מישהו ומסר דו"ח ממבצע תפילין. כעבור זמן מה חזר אותו אדם - והעורך עודנו יושב במשרדו של הרב יהודה לייב גרונר - והנה שולף לו הרב יהודה לייב גרונר פתק שתוכנו: הדו"ח נתקבל, ת"ח ת"ח, אזכיר עה"צ. העורך ניסה להבין כיצד ניתנת התשובה לפני שהדו"ח נמסר לרבי, ונענה בגמגומים. עכ"ל המעשה.

אבל, לדעתי, דוקא סיפור זה אינו פוגם באמינותו של הרב יהודה לייב גרונר; כבר בשנת תשנ"ז כתבתי בקובץ 'משיח וגאולה' (גל' ד עמ' 16) בזה"ל: היום אנו כבר חכמים יותר, ויודעים שהרב יהודה לייב גרונר מעולם לא קרא בפני הרבי את כל הדוחות וגם לא את תוכנם - שהרי אין זה בכח אנושי בזמן שעמד לרשותו - והוא נצטווה להשיב על כל הדוחות בנוסח קבוע שהוחלף מדי זמן.

(ומיירי שם לענין דוחות שונים ומשונים, מלאי שטויות והבלים - כגון ההחלטה לעשות לרבי כתר של זהב, או ריקודי-נשים בתופים ובמחולות על ספסלים ושולחנות - שכולם זכו ל"מענה" בסגנון הנ"ל: ת"ח ואזכיר עה"צ).

לא הרבי ולא הרב יהודה לייב גרונר קראו את הדוחות הללו. הסיפור הנ"ל מפי העורך מתאים בהחלט למה שידוע היה מכבר ממקורות מהימנים אחרים.

בגל' 1049 של 'כפר חב"ד', נתפרסמה קריאתי ובקשתי לאותם "אנ"ש והתמימים", שלדברי הרב יהודה לייב גרונר בקשו כו"כ פעמים להדפיס את סידור 'תורה אור' ובכל פעם השיב להם הרבי: "הרי יש סידור תהלת-ה'!" - והצעתי להם לפרסם את הפרטים "מכלי ראשון" ולא מפי הרב יהודה לייב גרונר.

בגל' 1051 של 'כפר חב"ד', נתפרסמה קריאתי ובקשתי למי שהציע את עצמו להוסיף "כוכבים" (של שבא-נע) ב'מחזור השלם' - ולדברי הרב יהודה לייב גרונר הרבי השיב בשלילה מפני שחשש מטעויות - והצעתי לאותו אדם לפרסם את הפרטים "מכלי ראשון" ולא מפי הרב יהודה לייב גרונר.

עד עצם היום הזה לא נענה איש לקריאותיי אלו, וגם איש לא סיפר שידוע לו על קיומם של אותם אנשים.

עובדה זו מוכיחה למעלה מכל ספק, שהאנשים הללו לא היו ולא נבראו, ולא "נוצרו" אלא 'צורך השעה', וב'הוראת שעה' של הרב יהודה לייב גרונר, שגם בפעם זו הורה היתר לעצמו לשקר ולהמציא "תשובות" בשם הרבי.

(ואם יאמר הרב יהודה לייב גרונר שהוא עצמו היה זה שהציע להוסיף את ה"כוכבים", נבקש ממנו להסביר לנו את כללי הדקדוק שעל-פיהם מבחינים בין שבא-נע לשבא-נח, ומה החילוק בין שיטת ר"ז הענא לבין שיטת הקדמונים...).

"אחד המזכירים"

בפרק הראשון של מכתבנו התייחסנו לכחשיו של הרב יהודה לייב גרונר בענין השמועה הנפוצה (גם בדפוס), בשמו של "אחד המזכירים" (קרי: הרב יהודה לייב גרונר), שהרבי הסכים שיתארוהו ב'פתח דבר' לספר מסויים כ'מלך המשיח'.

על כך הבאנו שהרב יהודה לייב גרונר אינו מאשר, אבל גם אינו מכחיש; אינו מאשר את ההכחשה וגם אינו מכחיש את האישור.

להלן פרטים נוספים באותו ענין:

באירוע מסויים שהתקיים ב'גוש קטיף', במעמד עשרה מחנכים מישראל ויותר, שאל הרה"ח ר' יעקב הורביץ שי' את הרב יהודה לייב גרונר האם אמת נכון הדבר הנאמר בשמו, שהרבי הסכים להדפסת התואר 'מה"מ' כנ"ל.

אחרי כמה נסיונות התחמקות ופלבול עיניים אמר הרב יהודה לייב גרונר, שהוא עצמו פירש את תגובתו של הרבי כמענה לשלילה, אבל אחרים פירשוהו כמענה חיובי.

הבהרה זו מפי הרב יהודה לייב גרונר, היתה בין הגורמים לרה"ח ר"א אליהו פרידמן שי' (שגם הוא היה נוכח בשעת מעשה), שלא להמשיך בעבודתו הספרותית עבור הרה"ח ר"ז חאנין שי' הנמנה עם מדפיסי ה'מה"מ' [ובזה יקוימו גם דברי הנביא יחזקאל (ז, יא): לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם].

קפץ רז"ח אל הרב יהודה לייב גרונר בתרעומת וחזר עם מכתב בידו, שבו מודיע הרב יהודה לייב גרונר שהוא מעולם לא אמר שאסור להדפיס 'מה"מ'...

"קופת רבינו הרב יהודה לייב גרונר"

כאן המקום לתקן טעות שטעיתי בפרק הראשון: כתבתי שם שמעולם לא נתן הרבי להרב יהודה לייב גרונר נאמנות בדבר שבממון, חוץ מהמעות שנתן לו בפורים לחלקן "מתנות לאביונים". ובזה טעיתי, מפני שהנאמן על מעות פורים לא היה הרב יהודה לייב גרונר, אלא אחיו הרה"ח ר' משה ע"ה.

כאמור בפרק הראשון, כל השקרים הקטנים והגדולים גם יחד, אינם משתווים לזיוף שזייף הרב יהודה לייב גרונר (בעצמו או ע"י גירי דיליה) את חתימתו של הרבי על מסמך הייסוד של "קופת רבינו", קופה שבאמצעותה גוזל הרב יהודה לייב גרונר - המתחזה ל"נאמן ביתו של הרבי" - את הקופות שבנשיאותו של רבינו וגורף ממון לכיסו.

[אגב: "קופה של שרצים" זו מספקת עילה לסוכן שלה באה"ק (הידוע גם בלאו הכי ל"נקי כפיים"...), לסבב על פתחי נשות אנ"ש ולהבטיח להן "בני חיי ומזוני רוויחי" תמורת תרומה נאותה ל"קופת רבינו הרב יהודה לייב גרונר"].

ושוב קורא אני את הרב יהודה לייב גרונר שיתבע אותי לדין על טענת הזיוף שאני מטיח בו בריש גלי זו הפעם השלישית. ועל זה באעה"ח, היום יום שני י"א באלול תשס"ג, יהושע מונדשיין.

פרק שלישי

"מזכירו האישי של הרבי במשך יותר מארבעה עשורים"

על הכתרתו הרטרואקטיבית של הרב יהודה לייב גרונר

באחד ממכתביי אודות הרב יהודה לייב גרונר, הצבעתי על יחסי הטיפוח ההדדיים המתקיימים בין ה"יושב ראש" מכפ"ח לבין הרב יהודה לייב גרונר (בלשונם של חז"ל נמשל יחס הדדי זה לנשים מסויימות המפרכסות זו את זו), יחסים שתחילתם נעוצה בעובדה שה"יושב ראש" חייב להרב יהודה לייב גרונר את כסאו ומעמדו, ותמורת זאת הוא (ואנשיו)

מנסים בעקביות להושיב את הרב יהודה לייב גרונר על כסא רם ונשא (גם אם לעת-עתה אין מדובר בנתינת 'פ"נ'ים, אלא רק ב"הליכה על הציון").

מובן מאליו שבזה לא תסתיים ההדדיות, והכבוד שה"י ושב ראש"י ינחל מהרב יהודה לייב גרונר המרומם, יהיה "שווה" הרבה יותר מאשר הכבוד שהוא מסוגל להעניק לו עתה.

הרב יהודה לייב גרונר יוכל לספק לו - בשם הרבי - דברים חשובים נוספים, כגון מענה לשאלה: כיצד יכול יו"ר צעירי אגו"ח להיות נמנה עם ראשי אגו"ח (דבר שאינו עולה בקנה אחד עם כללי שני הגופים הללו, כפי שנקבעו באג"ק של הרבי)?

במקרה זה, למשל, הרב יהודה לייב גרונר יכול להנפיק מסמך שבו הוא יגלה ש"הרבי אמר לי" שהיו"ר צריך לכהן בשני הגופים הללו במקביל.

ומי יעז לפקפק באמינותו של "מזכירו האישי הנאמן של הרבי שפעל במס"נ במשך ארבעים שנה" - כפי שאנשי היו"ר מטפטים לנו ללא הרף?

ובכוונה אינני גולש לתפקידו כיו"ר "אגודת חסידי חב"ד ברוסיה", מפני שזה אינו אלא תפקיד וירוטאלי בגוף פיקטיבי שנוצר לצורך שעה (במסמכים של "אגודה" זו חתום היו"ר כ"הרב הראשי של חב"ד בישראל" - ראה בס' 'יומן השליחות המיוחדת', עמ' קנח).

(כל מה שכתבתי עד כאן מהווה את הטעות הראשונה שלי, מפני שמעתה יוסטו הוויכוחים לכיוון אחר ויוזנח הנושא העיקרי שהוא: הרב יהודה לייב גרונר).

אותו מוסד נתברך במנגנון תעמולה משומן שאין שני לו בחב"ד, ובאנשי מנגנון מקצועיים שעוסקים ללא לאות בשטיפת מוחם של אנ"ש, הן בכיוון האדרת שמם של אנשיהם מחד גיסא, והן בהכפשת אישים, משפחות ומוסדות שהם כצנינים בעיניהם מאידך גיסא.

מעתה אשתדל להתמקד רק בפעילות המנגנון הקשורה בהרב יהודה לייב גרונר; זמן לא רב אחרי ג' תמוז תשנ"ד, בא לאה"ק אחד מאנ"ש דקראון-הייטס, ופתח במבצע החתמה למען הכרתו של הרב יהודה לייב גרונר. מבצע זה גווע בעודו באיבו, מפני אי-היענותם של אנ"ש (שעדיין לא ידעו שהרב יהודה לייב גרונר הוא "מזכירו האישי הנאמן של הרבי שפעל במס"נ במשך ארבעים שנה").

אין לי הוכחה לכך שהיו"ר ואנשיו עמדו מאחורי אותו אחד מאנ"ש, אבל "בצירוף מקרים מפתיע" בא ר' חיים יענקל לשיכון חב"ד בירושלים (ואולי גם לבתיכ"נ נוספים), וביאר בלשונו המתגלגלת את הכורח בהכרתו של הרב יהודה לייב גרונר. "אני עצמי איני זקוק לו", אמר ר' חיים יענקל ש"הכיר" את הרבי, "אבל למען האשה והילדים..."

לא ידועים לי נסיונות נוספים באותו כיוון (לבד ממאמציו של המוסד הנ"ל לשמר את הרב יהודה לייב גרונר "על המפה" באמצעות הזמנתו לכנסים שהופקו על-ידם), עד שלפני חודשים ספורים כתבתי את המכתב הראשון בסידרת "הרב יהודה לייב גרונר - קווים לדיוקנו של שקרן", ואז - בשבת הראשונה שאחרי פרסום המכתב - נזדעק ר' חיים יענקל לביהכ"נ הנ"ל (ואולי גם לבתיכ"נ נוספים), והטיף ברבים בגנותו של מחבר המכתב שדיבר ח"ו, כידוע, על אדמו"ר הרי"צ ועל הרבי, ועכשיו גם על הרב יהודה לייב גרונר!

אמינותן של העובדות אינה מעלה ואינה מורידה, אבל "תוצר הלוואי" הוא העיקר: שושלת הזהב של הרי"צ, הרבי והרב יהודה לייב גרונר...

אותן טענות אישיות כלפיי, זהות בדמותן ובצלמן, חזרו ונשנו ב"פורום" הגולשים, תוך "איום" (?) לפרסם "דפים שחורים" אודותיי.

היות והסטת תשומת הלב מהנושא העיקרי היא אחת משיטות העבודה של התועמלנים למיניהם, לפיכך אין בדעתי להתייחס לכל מה שנכתב וייכתב אודותיי. לא אני הוא הנושא הראוי והעומד לדיון, אלא הרב יהודה לייב גרונר. אני אדם פרטי לחלוטין, אינני "אורח כבוד" בשום אירוע חסידי, אינני מתיימר להוות "דוגמה אישית", אינני סמל ל"מסירות נפש", אע"פ שעד היום לא האשימוני בשקרים, בכל זאת אינני מבקש שיאמינו לדבריי באם אין נלוות להם הוכחות ועדויות, ואת מה שיש לומר אני אומר בריש גלי, מבלי להסתתר במסווה של כינויים למיניהם (המאפשרים להפיץ שקרים "בקבלנות" ובמצח נחושה).

בקיצור: כל ההכפשות שיכפישוני אינן רלוונטיות. הנושא שעומד על הפרק הוא אמינותו של הרב יהודה לייב גרונר. ועד שלא יוכחו ההאשמות המוכחות שהועלו בשני מכתביי, הרב יהודה לייב גרונר הוא בחזקת זייפן שזייף את חתימתו של הרבי (לא באמצעות אחיזת ידו של הרבי, אלא בזיוף כפשוטו, בידי שלו או בידי שלוחיו), זיוף לשם "עשיית קופה" וגזל מוסדותיו של הרבי.

טענה זו היא הטענה המרכזית בשני מכתביי, שהקפדתי לחזור עליה בתחילתו, במרכזו ובסיומו של כל מכתב.

כיצד מתמודדים ה"מתוועדים" עם טענה זו? בשקרים, בהסחת הדעת ובהטעיות!

כך משקר ה"מתוועד" במצח נחושה, וכותב ש"התלונה המרכזית" במכתביי היא, שאלפים מאנ"ש קבלו באמצעות הרב יהודה לייב גרונר את תשובתו של הרבי, שהיתה למעשה נוסח מענה כללי וכו'.

מכתביי שמורים מן הסתם בנבכי ה"פורומים", וכל הרוצה בכך יכול לגלוש לשם ולהיווכח במו עיניו, אשר לא זו בלבד שנעשה כאן נסיון להסיט את תשומת הלב מ"התלונה המרכזית" (שהיא, כאמור, זיוף חתימתו של הרבי)

ולהמירה בתחליף שקרי, ולא זו בלבד שהוא מתעלם משאר התלונות (הפחות "מרכזיות") על שקריו הגדולים וה"קטנים" לאורך כל השנים, אלא שהוא שם בפי "תלונה" שקרית שלא באה במכתביי כלל וכלל, לא מינה ולא מקצתה, וזאת רק מפני שאיתה קל לו להתמודד.

אבל מה נעשה ואני הוא זה שכתבתי לפני שנים רבות, וגם במכתביי הנ"ל, ש"התשובות הכלליות" ניתנו בהוראתו של הרבי, והמזכיר נצטוו להשיב באותו נוסח קבוע, אפילו ללא דיווח לרבי על תוכן המכתבים (לכן אין להוכיח מתשובות אלו את יחסו החיובי של הרבי לכל מיני כינוסים מטורפים של נשים המרקדות על השולחנות בתופים ובמחולות, ולא לכל מיני רעיונות הזויים כגון הכנת "כתר זהב" לראשו של הרבי וכיו"ב).

ועתה בא ה"מתוועד" המגויס, וכותב בשמי דברים הפוכים מן הקצה אל הקצה!

תלונתיי על תשובות הרב יהודה לייב גרונר (בשם הרבי!) נסובו על דברים מסוג אחר לחלוטין, כגון: תגור כאן או שם, תעבוד כאן או שם וכד'.

וכן שקרים נוספים מסוג: הרבי אמר לי, הרבי סיפר לי, הרבי הראה לי, שקרים שבהם הוא מנסה לבנות ולהעצים את אישיותו. זהו הטעם לכך שפעם הוא מספר סיפור מסויים בנוסח "הרבי אמר לרב חודקוב", ובפעם אחרת: "הרבי אמר לי" (ראה הדוגמאות במכתביי).

סוג שקרים נוסף הוא "עדויות" על מנהגיו של הרבי, עדויות שקר על מנהגים שלא היו ולא נבראו, ולא באו אלא לחזק את מעמדו כ"מעתיק השמועה". ברוב השנים היה הרב יהודה לייב גרונר מתפלל מחוץ לביהכ"נ שבו היה הרבי מתפלל, ו"עדותו" משוללת יסוד מעיקרה.

בגל' האחרון של 'כפר חב"ד' העיד הרב יהודה לייב גרונר עדות שקר מסוג זה (במכתבו למערכת), ואני משער שהקוראים לא יעברו בשתיקה על שקר גלוי זה שניתן להפריכו בנקל ע"י האזנה לכל הקלטה מתפילתו של הרבי.

נושא אחר שהקדשתי לו תשומת לב במכתביי, הוא הנסיון להכתיר את הרב יהודה לייב גרונר כ"מזכירו האישי של הרבי במשך ארבעים [נוסח אחר: חמשים] שנה".

בדבריו של "המתוועד" ורעיו, מוצגת קביעה זו כ"עובדה שאין עליה עוררין", ומשאר התגובות ניתן להתרשם כאילו רק "מסירות הנפש" שלו עומדת לדיון ולמדידה מדוייקת, אבל לא עובדת היותו "משרת משה" במשך "למעלה מארבעה עשורים".

ובכן, אחרי שירדנו מ"חמשים שנה" (כפי שהוגדר הרב יהודה לייב גרונר בפיהם של אנשי חסותו ב'בית משיח'), נצביע על השקר של ה"ארבעים שנה".

יבואו ה"מתוועדים" ויטענו: מה זה משנה שנה אחת יותר או שנה אחת פחות? ארבעים שנה או שלשים? עשרים שנה או חמש שנים? ואכן, הצדק אתם! אמיתותן של העובדות במקרה זה אינה מעלה ואינה מורידה לגופו של ענין. אבל כשאנו דנים בדרכי התעמולה של "המנגנון", נושא זה רלוונטי להדגמת השיטה של שטיפת המוח.

שוב ושוב קוראים אנו על היותו של הרב יהודה לייב גרונר "מזכירו האישי של הרבי במשך יותר מארבעה עשורים", "התמסר במשך למעלה מארבעה עשורים לכל ענייני רבינו בכל שעות היממה", "רבות אלפי ישראל במשך למעלה מארבעה עשורים, ראו בעיניהם את מסירותו המוחלטת של המזכיר הרב יהודה לייב גרונר לכל ענייניו של הרבי", "עינינו ראו ולא זה, פעילות ומסירות מוחלטת סביב השעון למעלה מארבעה עשורים", "פעילותו הנמרצת סביב השעון, משך למעלה מארבעה עשורים, במשרת מזכירו האישי של הרבי", "פועלו העצום במשך למעלה מארבעים שנה, במסירות עצומה למען כל ענייני הרבי בכל שעות היממה", "יותר מארבעים שנות התמסרות מוחלטת לכל ענייני הרבי", "האיש הקרוב ביותר עלי אדמות לכ"ק אדמו"ר זי"ע, במשך כל השנים. זאת עובדה, זאת המציאות".

כמדומני שעכשיו קצת יותר קשה לטעון "מה זה משנה מספר השנים המדוייק"; אם הכותבים טורחים להקפיד ולציין בעקביות את מספר השנים "ארבעים ויותר", כנראה שבכל זאת סבורים הם שיש למנין השנים משמעות כלשהי.

אינני יודע האם זה שכתב "עינינו ראו ולא זה... למעלה מארבעה עשורים", כבר הגיע לגיל ארבעים, אבל ברי לי שאין הוא יכול להעיד ממראה עיניו על פעילותו של הרב יהודה לייב גרונר במחיצתו של הרבי במשך למעלה מארבעה עשורים. לעומת זאת, יש ביכלתי להעיד על מה שראיתי אני בעיני משנת תשכ"ז ואילך.

באותן שנים לא היה לו להרב יהודה לייב גרונר שום קשר של תיווך בין אנ"ש לבין הרבי, לא ביחידויות (שהיו בסמכותו של הרב חודקוב ע"ה) ולא במכתבים. את המכתבים היו מניחים במזכירות בתיבה המיועדת לכך, ללא תיווכו של מזכיר כלשהו. את התשובות החשאיות (והאישיות ביותר) היו מקבלים מהרב חודקוב, ואת שאר התשובות מר' בנימין קליין יבלחטו"א.

באותן שנים לא היה הרב יהודה לייב גרונר לא "מזכיר אישי" ואולי גם לא "סתם מזכיר". אנ"ש ראו אותו רק כששימש "סדרן" בפתח חדרו של הרבי בשעת היחידות, ומי שאיחר לתפלה במחיצתו של הרבי יכול היה לראותו מתפלל מחוץ לזאל הקטן. כך יכולת לחיות שנים ארוכות ב"770" מבלי להעלות על הדעת שהרב יהודה לייב גרונר הוא "מזכיר" של הרבי.

"מזכירו האישי של הרבי", "איש סודו של הרבי", "יד ימינו של הרבי", ואולי גם "המזכיר" סתם, היה הרב חודקוב. הענקת התואר "מזכיר אישי" להרב

יהודה לייב גרונר ביחס לתקופה זו, מורה על בורות מוחלטת (או עיוות מגמתי). כל שכן וק"ו הגדרתו כ"האיש הקרוב ביותר עלי אדמות במשך כל השנים", שהיא גם העטיית כלימה ח"ו על הרבי, כאילו ה"צוציק" הזה היה קרוב אליו מבחינה כלשהי. עינינו ראו ולא זר כיצד הרבי יושב במכונת ומשוחח ארוכות עם הרב חודקוב (בנוסף לשיחותיהם הארוכות בחדרו של הרבי ובנסיעותיהם יחדיו הביתה בתום יום העבודה), אך מעולם לא ראינו כזה יחס של חיבה - או יחס "אישי" כלשהו - מהרבי כלפי הרב יהודה לייב גרונר.

כך שזה שקר מוחלט לומר אפילו ש"ברוב השנים" היה הרב יהודה לייב גרונר "מזכירו האישי" של הרבי.

הסתייגותו של הרבי מהרב יהודה לייב גרונר באה לידי ביטוי גם בכך שלרבים מאנשי ה'מל"ח', 'מחנה ישראל' ו'קה"ת' היתה שליטה או גישה ל'קופות' כלשהן, אבל שום קופה לא היתה נגישה להרב יהודה לייב גרונר. וד"ל.

כדאי אולי להזכיר, שקשרי החוץ, ההסברה, ה"דוברות" וכד', היו בסמכותו של ר"י קרינסקי שי', שכונה במאמריהם של העיתונאים "שר החוץ של ליובאוויטש". כלומר, מי שרצה לדעת את דעתו והשקפתו של הרבי על נושאים העומדים על הפרק, הופנה אל ר"ק ולא אל הרב יהודה לייב גרונר. יש לשער שההנחיות בעניינים אלו הגיעו לר"ק מהרבי עצמו, שנתן את האימון הנדרש וההכרחי בו, ולא בהרב יהודה לייב גרונר.

באותן שנים התבטא "פועלו העצום" של הרב יהודה לייב גרונר בהוראה ב'בית רבקה', בהדפסתם (ובעיכוב הדפסתם) של ספרי קה"ת, וגם בתקתוק חלק מהמכתבים שיצאו מהרבי (מכתבים שהעתקתם היתה עליו לטורח, ומכתבים שהוא לא "הכיר" בחשיבותם, נדחתה העתקתם "לעת מצוא", ואלו מהם שלא "נלקחו" לארכיונו הפרטי, נמצאו במקום מסתור אחרי ג' תמוז).

אבל כל "מזכירות אישית" היתה ממנו והלאה, בדיוק כפי שחנינא ושד"ב גאנזבורג רחוקים ממישרה זו.

בצילומים המתעדים את ביקורו של מר בגין בחדרו של הרבי, נראים גם הרב חודקוב ויבלח"ט ר"ב קליין. אך "המזכיר האישי סביב השעון במשך ארבעים שנה" לא היה מספיק חשוב כדי שיניחו לו להיות נוכח באותו מעמד.

שלושת ביקוריו של שז"ר אצל הרבי - בשנים תשכ"ו, תשל"א ותשל"ג - תועדו בעשרות צילומים (כולם נקבצו לספרו של ש' קראוס), שבהם ניתן לראות בבירור שהרב חודקוב ור"ב קליין הם העומדים לצדו של הרבי (לעתים עם אנשי מזכירות נוספים כרמ"ל ראדשטיין ור"נ מינדל), ובה בשעה נוכחותו של "האיש הקרוב ביותר עלי אדמות אל הרבי, במשך כל

השנים" אינה ניכרת שם כלל. באחת התמונות (בביקור הראשון) נראה קצה אפו בין הסובבים, אבל לא בין אנשי המזכירות. בשני הביקורים האחרים לא עלה בידו של "המזכיר האישי" להידחק למסגרת הצילום.

על "פועלו העצום" באותן שנים, זכו אנ"ש לשמוע ישירות מפי הרבי בשמח"ת תשל"ד, כשהרבי רצה להיכנס למרכז "מסגרת השולחנות" בדרך אחת, אבל הרב יהודה לייב גרונר התעקש למשוך אותו לדרך אחרת. אז אמר הרבי בפרהסיא: דו ווילסט דא אויך פראווען בעל-בתישקייט אויף מיר אזוי ווי אין צימער?! [תרגום חופשי: האם גם כאן רוצה אתה להשליט את בעלותך עלי כמנהגך בחדרי?!] (אני הייתי נוכח במעמד זה, בתוך ד' אמותיו של הרבי).

קשה לי לקבוע את התאריך המדוייק שבו השתחל הרב יהודה לייב גרונר לעסקי המכתבים. הדעת נותנת שזה היה בסביבות תשל"ח. אבל גם אז לא עלה בדעת איש להגדירו כ"מזכירו האישי" של הרבי.

"עליית דרגה" נוספת חלה בו, במקביל לפתיחת "עידן הווידאו". אז עטה הרב יהודה לייב גרונר על עצמו "איצטלא דרבנן" (סירטוק) - אולי כדי שלא להיראות פחות-דרגה מר' בנימין קליין, שהלך כל השנים במעיל ארוך כמנהג ירושלים - ומאז הקפיד להיראות בסמיכות לרבי בכל שעה שמצלמת הווידאו התמקדה ברבי. אז גם החל להתפלל בסמוך לרבי (שאליו היתה המצלמה מכוונת רוב הזמן), ובחוזק יד נטל מר' מאיר הארליג שי' את "חזקתו" בהחזרת הכסא למקומו אחרי תפילת שמו"ע.

זו הסיבה שאת הדור הצעיר שנולד אל תוך תקופת הווידאו, או שזכה להכיר את 770 רק באמצעות הווידאו, ניתן לשכנע שכך היה לעולמים, ומאז ימי בחרותו לא זו הרב יהודה לייב גרונר מארבע אמותיו של הרבי - 24 שעות ביממה - "למעלה מארבעה עשורים", עד זקנה ושיבה.

בכוחניותו ובשתלטנותו (ובאמצעי ההצקה המיוחדים לו) כבש הרב יהודה לייב גרונר שטח אחרי שטח. משנת תשמ"ח בערך הפך להיות ה"פילטר" הראשי בדרך אל הרבי, ורכש את האפשרות למנוע בעד אישים ומכתבים (שלא היו לרוחו) מלהגיע אל הרבי (גבירים מסויימים זכו ל"יחס מועדף", כמנהג ה"גבאים" הנאמנים בחצרות אחרות. וד"ל). בשלב כלשהו אירגן לו 'גדנ"ע' שסרו למרותו וסייעוהו בעבודת הקודש, עד שסוף-סוף הצליח "למסור את נפשו" עשרים וארבע שעות סביב השעון במשך יותר מארבעה עשורים...

אחרי כ"ז אד"ר תשנ"ב התבטא "פועלו העצום" של הרב יהודה לייב גרונר בכך שפעל גדולות ונצורות בעניית תשובות בשם הרבי, תשובות שהטיבו עם המקורבים אליו והזיקו לאחרים (דוגמאות ניתן למצוא במכתבי הקודמים).

במקביל ביצע "המזכיר האישי הנאמן" את זיוף חתימתו של הרבי על המסמכים המעניקים לו "קופה" (אילו היה הרב יהודה לייב גרונר רק "מסייע" לרבי לחתום, הייתי מגדיר את האירוע המביש הזה במליצה "לא זזה ידו מתוך ידו". אבל זיוף החתימה נעשה ללא שימוש בידו של הרבי).

על אף שאחד הגולשים ניפק לקוראים את המשפט הקומי הקובע ללא פקפוק כי הרב יהודה לייב גרונר הוא "צח וזך ללא עוררין מהאחריות למחול המשיחי", הכל יודעים שטיפשותו הידועה וחוסר אחריותו הם מהגורמים העיקריים ל"מחול המשיחי". לא רק אחרי ג' תמוז משעה שנתן את תמיכתו המוחלטת ל"בית משיח" (לפיכך הם מייקרים את שמו אע"פ שאין הוא נמנה בגלוי עם מכריזי "הכרזת הקודש"), אלא גם קודם לכן, כגון בפיברוק הסיפור על "אחד המזכירים" שקיבל את הסכמתו של הרבי לתאר אותו ב'פתח דבר' בתארים המשיחיים הידועים (לפרטים נוספים ועדויות נאמנות, ראה במכתבי הקודמים).

מיד אחרי ג' תמוז גילה הרב יהודה לייב גרונר לכלי התקשורת, שכמה וכמה פעמים החל הרבי לדבר עמו אודות "אחרי מאה ועשרים", אבל הרב יהודה לייב גרונר סירב בתוקף לשמוע דיבורים מעין אלו.

מה רצה הרבי לגלות באזניו של הרב יהודה לייב גרונר, מי ינהל את מוסדות חב"ד "אחרי מאה ועשרים"? הרי הרב יהודה לייב גרונר ידע זאת היטב, מפני שהרבי העמיד אותו כ"עד" על הצוואה שבה מינה את מנהלי המוסדות (להרב יהודה לייב גרונר לא העניק הרבי שום מינוי, אלא רק את ה"כיבוד" של עדות). אם יש אמת בדבריו על סירובו לשמוע דיבורים מעין אלו, מדוע איפוא לא סירב הרב יהודה לייב גרונר להיות "עד" במעמד הצוואה?

אבל כל מי שנתברך בטפת שכל בקדקדו, הבין מיד את את ה"מסר" שרצה הרב יהודה לייב גרונר להעביר בסיפור הזוי זה: הרבי רצה לשוחח אתו באופן אישי אודות מנהיגם של אנ"ש "אחרי מאה ועשרים", אבל הרב יהודה לייב גרונר (ברוב ענוותנותו) לא רצה לשמוע על כך אף מלה!

(מסופר על "צדיק" אחד, שגילה לאזני בני חבורתו שרבים המנוח בא אליו בחלום הלילה, והורה לו לקבל על עצמו את הנהגת העדה. השיבו לו חבריו: אילו היה הרבי רוצה להנחיל לך את הרבנות, היה עליו להתגלות אלינו בחלום ולצוות עלינו למנות אותך ל"רבי"... גם במקרה של הרב יהודה לייב גרונר, אילו רצה הרבי להעניק לו מינוי כלשהו, היה הרבי מגלה זאת לשאר הממונים, ולא היה "ממתיק סוד" רק עם הרב יהודה לייב גרונר. וד"ל).

אחרי ג' תמוז תשנ"ד זכה הרב יהודה לייב גרונר גם למה שלא זכה במשך "למעלה מארבעה עשורים", והפך לאורח כבוד ולמרצה מבוקש (בעיקר בחוגי נשים), וב"מסירות נפש" ממש הוא "מתרוצץ בעולם כולו כדי לקדש שם ליובאוויטש" (ציטוט מלשונו הזהב של ה"מתועד").

אין בכוונתי ללחום בתופעה מבישה זו, מלחמה שהיא בבחינת מלחמה בטחנות רוח. אם יש בין חסידי חב"ד כאלו הסבורים שזו הדמות שמייצגת אותם בכבוד - יערב להם ויבושם להם. כנראה שאכן הוא ראוי להם והם ראויים לו.

אני כשלעצמי לא הייתי ממליץ לבניי לראות במזייף חתימתו של הרבי דמות הראויה לחיקוי ולכבוד. סבורני שגם להנחלת מורשתו הרוחנית והתורנית של הרבי יש אנשים מתאימים יותר ממנו (מישהו יכול לומר ששליטתו של הרב יהודה לייב גרונר בשיחותיו של הרבי ובמאמריו היא יותר מן הממוצע, או אפילו מתקרבת אליו?).

בדבריו שנשא כ"אורח הכבוד" במעמד סיום הרמב"ם בירושלים, סיפר "הגרי"ל גרונר" (כפי תוארו במודעות ובדיווחים) סיפור מפורסם על הרבי, שהוא קרא באיזשהו מקום (או אולי שמע ממישהו אחר). האם בזה טמון כוחו הגדול?

האם זה מה שמעניק לו את הזכות לשבת בראש מסיבה של רבנים ואדמו"רים, ולשאת באזניהם דרשה שאין בה לא תורה, לא יר"ש ולא חסידות?

האם יכולים אנו להיות בטוחים שהיו למפיקי האירוע גם כוונות נוספות לבד מ"ניפוח" אורח-הכבוד (והיו"ר)? למטפחיו פתרונים.

יהושע מונדשיין, ירושלים, ח' בכסלו תשס"ד